

Düşünüm

Sayı 5 / Ocak 2018

U.Ü. Atatürkü Düşünce Topluluğu

**Özgürlüğe Adanmış Bir Top Çiçek Gibiyiz Şimdi
HEP BİRLİKTEYİZ EY HALKIM!
UNUTMA BİZİ!**

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere mirası olan cumhuriyetimiz, O'nu yitirීමimizle birlikte dipsiz bir bataklığa saplandı sanki. Durmaksızın artan bir ivmeyle gericiliğin, yayılmacılığın, yoksulluğun, tembelliğın ve ahlaksızlığın karanlığında eriyip tükeniyor. Yurdumuzu tüketenlerin alaylı gözleri, halkın mağrur bakışlarıyla kesişiyor. Aydını, öğrencisi, emekçisi; içi alaz alaz yansa da dili tutulmuş, elleri bağlanmış gibi bekliyor.

Atatürkçü Düşünce Topluluğu olarak, her türlü olanaksızlığa karşın bu gidiş tersine çevirmeyi, özbeöz sorumluluğumuz sayıyoruz. Bu karşı çıkışımızın yöntemini belirlerken gerçekçi, tutarlı, bilgili ve direktken olmamız gerektiğini biliyoruz.

Yalnızca eylemde bulunarak, yürüyerek, slogan atarak; benzer düşüncede olduğumuz insanlarla bir araya gelip karşılaştığımız olaylara atıp tutarak bu sıfatlara sahip olamayacağımızın da bilincindeyiz.

Üzerimizdeki karanlığın ancak bilimle, sanatla, felsefeyle ve bunları temel alan her türlü düşünsel eylemle aydınlatılabileceğini görüyoruz. Dolayısıyla her türlü öznel varoluşun temeli olan üretme eyleminin içinde bulunmayı, özlem duyduğumuz aydınlık günlere ulaşmanın zorunluluğu sayıyoruz.

Seçkin ve yetkin bireylerin ortak özelliği olan üretme alışkanlığını üniversitemize kazandırmak istiyor, bu uğurda çalışıyoruz. Kurtuluşumuzun olanca yöntemi, bundan ibarettir.

“Eğer bir milletin kurtarıcıya gereksinimi yoksa artık millet olmuştur. Sakın kurtarıcı bekleme; yoksa sana karşı olan vazifemi yapamadım sayarım.”

Mustafa Kemal Atatürk

ÜNİVERSİTEDE HALKÇILIK

Arda ÖZTÜRK

Bilindiği gibi halkçılık ilkesi, Atatürk'ün ortaya attığı altı ana ilkedен biridir. Kısaca *“Yapılan her türlü işte halk yararının gözetilmesi.”* olarak tanımlanabilir. Bu yazı, halkçılık ilkesini toplumsal anlamda değil; yalnızca üniversite kapsamında değinecek. Bir başka deyişle Atatürkçü Düşünce Topluluklarının, uygulamada bu ilkeye nasıl yaklaşımları gerektiği konusundaki düşüncelerimi anlatacağım.

İlk olarak şu saptamayı yapmak gerekiyor: Atatürkçü Düşünce Toplulukları olarak zaman zaman *“düşünce topluluğu”* olduğumuzu unutuyoruz. Peki neye dayanarak bunu söylüyorum? Yapılan etkinliklere bakarak bu değerlendirmeyi yapmak kolay. Gözlemediğim kadarıyla pek çok topluluk stant açmak, dağıtık basmak, huzurevi ziyaret etmek, köy okulu etkinliklerinde bulunmak ve bunların içeriksel anlamda türevlerini gerçekleştirmek dışında pek bir etkinlikte bulunmuyor.

İşin kötü yanı ise şu: Topluluk üyeleri, bu etkinliklerle *“tatmin”* oluyor. Yani yapmaları gereken işi yaptıklarını sanıp sanki başka bir girişimde bulunmalarına gerek yokmuş gibi davranıyorlar; ve bunu halkçılık kılıfı altında yapıyorlar. *“Halka ulaştıkları için”* bir *“gönül rahatlığı”* duyuyorlar. Bu durum genellikle kasıtsızca yapılsa da kasıtlı olarak düşünsel eylemden kaçınlar da olabiliyor. Zira kafa işi, gövde işinden çetindir.

Bu noktada doğru olduğunu varsaydığım görüşü, yani düşünsel eylemin fiziksel eylemden önce geldiği görüşünü neden doğru bulduğumu açıklamam gerekiyor. Aslında tek bir tümceyle özetlenebilir: Biz, öğrenciyiz. Öğrenci, öğrenmek işini yapana denir. Yani mesaisinin önemli bir bölümünü öğrenerek harcayan, en azından harcaması gereken kimse. Bulduğumuz kurum ise üniversitedir. Yani evrensel bilim yuvası.

Günümüzün en geçerli ve gelişmeye en açık düşünce yöntemi olan *“bilimsel düşünce”* ancak ve ancak bu düşünceyi benimsemiş kurumlar aracılığı ile bireye benimsetilebilir. Burada kullanılacak biricik kurum ise üniversitedir. Bu gerçeği erkenden ayımsayan Avrupa, tarihi boyunca, birkaç aykırı dönem dışında, üniversitelerini her türlü sivil ve dinsel yetkeden(otorite) bağımsız bir kurum olarak var etmiş; ve işini yapmasına izin vermiştir. Her türlü inağı(dogma) reddeden ve eleştiri kültürünü benimseyen bu kurumsa kuşkusuz ki bilimin ve uygarlığın merkezi haline gelmiştir. Dolayısıyla bilimi ve uygarlığı *“üreten”* ve *“yönlendiren”* de yine üniversitedir.

Biz, kuramsal olarak işte böyle bir kurumun içindeyiz. Her ne kadar kılıgısal(pratik) olarak üniversitelerimizin durumu böyle olmasa da bu yanlışlık, kesinlikle bir bahane olarak sunulamaz. Hatta Atatürkçü Düşünce Toplulukları, tam olarak burada devreye girer diyebiliriz. Üniversitesinde yolunda gitmeyen durumları düzene sokmak, bu yapılamıyorsa bile en azından eleştirmek; Atatürkçü Düşünce Topluluklarının birincil varlık nedenidir. Atatürk'ümüzün bilim, uygarlık ve eğitim ile ilgili sözleri anımsandığında bu gerçek, apaçık ortaya çıkmaktadır.

Şunun bilincine varılmalı: Bizler mühendisiz, doktoruz, hukukçuyuz, öğretmeniz, sanatçınız... Kısacası edinmeye çalıştığımız mesleklerimiz var. Bu demektir ki uluslararası rekabette, Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcileriyiz. İsterseniz her gün toplumsal sorumluluk etkinlikleri düzenleyin ya da aynı gün içinde on yerde topluluk standı açın; bunlar, sözünü ettiğim rekabette bize başarı sağlayamaz. Ancak ve ancak akademik çalışmalar, yurdumuzu istenilen uygarlık düzeyine çıkartıp bize başarı sağlayabilir. Bu sonuca varıldığı takdirde düşünsel eylemin fiziksel eylemden önce geldiği konusunda uzlaşılır.

Atatürkçü Düşünce Toplulukları, gerekli çalışmalarını yapmış ve mesleki başarı sağlamaya aday kişilerin gelecekte ülkemiz adına önemli konumlarda bulunacağını varsayarak onlara Atatürkçü düşünceyi benimsetmekle yükümlüdür. Tersine bir durum söz konusuysa; yani Atatürkçü kişiler kendi alanlarıyla ilgili çalışmalarda bulunmuyorsa -ki bu noktada durup biraz düşünmek gerekir- onları akademik çalışmalara isteklendirmeye çalışır. Durum, en temelde bundan ibarettir. Bu amaç doğrultusunda kullanılacak yöntemler ise tümüyle, tikel anlamda topluluğun kararına bağlıdır. Üyelerin düş gücüyle sınırlıdır.

Bu söylediklerim, *“Topluluklar toplumsal sorumluluk etkinliği yapmamalıdır!”* şeklinde anlaşılmalıdır. Yalnızca topluluklarımızın şu anki durumuna yönelik bir eleştiri yapmaktayım; ve topluluğun önceliklerinin belirlenmesi gerektiğini söylüyorum. Sözelimi toplumsal sorumluluk etkinlikleri üyelerinizi uğraştırıyor ve onların Aydınlanma Günleri'ne katılmasına engel oluyorsa burada Aydınlanma Günleri yeğlenmelidir. Eğer toplumsal sorumluluk etkinliklerinizin maliyeti, bir topluluk yayını çıkarmanızı önliyorsa burada topluluk yayını yeğlenmelidir.

Konunun özü hep aynı: Düşünsel eylem, fiziksel eylemden önce gelir. Nedeni şu ki biz, “*üniversite*” gibi bir kurumun içerisinde yer alan “*düşünce toplulukları*”. Artık yapmamız gereken asıl işlere yönelmemiz ve odağımızı doğru ayarlamamız gerekiyor.

Yine belirtmeli ki bu söylemlerim, kesinlikle “*halkçılık*” ilkesini yadsımaz. Bir üniversite topluluğu için halk, ancak diğer öğrencilerdir. Yani ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin tümü. Bunların dışında kalan toplum kesimleri ile ilgilenmek için üniversite dışında bir kurumda yer almanız gerekir. Yani mezun olduktan sonra pekala istediğiniz gibi davranabilirsiniz; ama o saatten sonra da artık üniversite içinde etkin olamazsınız. Çünkü Atatürkçü Düşünce Toplulukları, üniversite içerisinde herhangi bir siyasal partinin ya da sivil toplum kuruluşunun örgütlenmesine izin vermezler. Kısacası, üniversitedeyken üniversite için; mezun olduktan sonra da toplumun tamamı için çalışmalarda bulunarak olmamız gereken yerde olabiliriz.

Yaptığım gözlemler, bana, bu ayrımların apaçık ortaya konması gerektiğini düşündürmüştü. Artık herkesin “öz” sorumluluklarını yerine getirmesi dileklerimle...

ÖĞRETMENİN ESERİYİM

Ece ÖZİNÇ

Türkiye’de öğretmenler, toplumsal gelişimin durumunu görmenin ve yönlendirmenin mihenk taşlarından biridir. Öğretmenlerin toplumsal konularda büyük görevi olduğunu çok iyi biliriz fakat kendilerinden istenen “*geleceğin mimarları*” ve “*davranış mühendisi*” statüsü için yeterli donanım ve yetkinliğe sahip olup olmadıkları konusunda pek sorgulamayız. Öğretmenlik mesleğini, öğretmenlerin toplumsal rollerini ve statülerini, değer sistemlerini inceleyebilmek, öğretmenlerin düşünce süreçlerini açığa çıkarabilmek için öğretmeni; araştırma sürecinin merkezine koymak gerekir. Öğretmenlerin rolleri çok geniş çerçevede ele alınıp öğretmene birçok misyon yüklenirken öğretmenin statüsü oldukça düşüktür. Oysaki çözüm süreçlerinde başdanışmanlarımız öğretmenler olmalıdır; çünkü öğretmenler, her toplumda, aydınlar olarak görevlerinin özelliği nedeniyle toplumsal sorunlarla ilgilenirler.

“Özellikle az gelişmiş ülkelerde ve kırsal yörelerde halkın içine dağılan hemen tek aydın oldukları için çevrelerini etkileme olanakları fazladır. Siyasal rejimler de eğitim ve öğretime ilgisiz kalmaz, onlara kendi felsefeleri doğrultusunda amaçlar gösterir, görevler yüklerler. Durgun, dindar, tarımsal toplumlarda öğretime süregelen değerleri ve gelenekleri koruma, yeni kuşaklara aktarma görevi verilir.”(Akyüz, Yahya, Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri, Pegem Akademi Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2012, s. 22) Türkiye’deki İnkılap Tarihi derslerinde ise bu elzem görev, her fırsatta Osmanlı Devleti üzerinden yapılan “*ecdad*” övgüsünün yeni müfredata sindirilmesi; İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında 15 Temmuz ve Osmanlı övgüsüne yer verilmesiyle çarpıtılsa dahi bu önemli görev asla göz ardı edilmemelidir.

“Öğretmen hiçbir savın, düşüncenin, görüşün yanında yer almamalı, herhangi bir sav, görüş ve düşünceyi empoze etmemelidir(dayatmamalıdır). Görüşlerin, savların ve düşüncelerin kabul, ya da ret edilmesi öğrenciye bırakılmalıdır.” (Sönmez Veysel, Eğitim Felsefesi, Anı Yayıncılık, 6. Baskı, 2002 Ankara, s. 96.)

Değişmenin başladığı ve hızlandığı geçiş dönemlerinde ise onlardan, eski değerleri tartışmaları, yeni değerleri benimsetmeleri ve yaymaları istenir. Çünkü öğretmen, akli yöntem belirleyip gerçeği arayandır. Türkiye’de öğretmenin mesleğinin güçlülüğünü en çok da büyük davamız olan çağdaşlaşma nazarında görürüz.

Atatürk, çağdaşlaşma hareketini başlattığı, büyük devrimlerine giriştiği zaman da bunu görmüş; ve sezmişti ki uygarlık savaşında her şeyden önce esas önemli olanın eğiterek kazandıracağımız akılcı, bilimsel ve gerçekçi bir şekilde “*düşünce devrimi*” yolunda yürüme yetisi olduğunu belirtmiştir.

“Memleketimizi, toplumumuzu gerçek hedefe, gerçek mutluluğa ulaştırmak için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri memleketin geleceğini yoğuran irfan ordusudur. Bu iki ordunun her ikisi de kıymetlidir, yücedir. Fakat bu iki ordudan hangisi daha değerlidir, hangisi bir diğerinden üstündür? Şüphesiz böyle bir tercih yapılamaz. Bu iki ordunun ikisi de hayatidir. Yalnız siz irfan ordusu mensupları, sizlere mensup olduğunuz ordunun değer ve yüceliğini anlatmak için şunu söyleyeyim ki sizler ölen ve öldüren birinci orduya, niçin öldüğünü öğreten bir orduya mensupsunuz...” (Atatürk’ün Kütahya Lisesi’nde öğretmenlere yaptığı konuşma, 24 Mart 1923.)

Öğretmenlerin sosyalleşme veya kültürleme konusundaki etki yolları ve biçimlerine Doç. Dr. Yahya Akyüz, kitabında şu şekilde yer vermiş. Öğretmenlerin okul kanalıyla etkileri genel olarak eğitimin ve okulun etkisi, fonksiyonları ile ilgilidir.

Fakat okul ve eğitim, öğretmensiz düşünülemezine göre yine öğretmenlerin etkisi söz konusudur. Öğretmenlerin bu tür etkilerinden bizi ilgilendirenler, birkaç noktada toplanabilir:

a) Toplumsallaştırma;

Özellikle ilkokul öğretmenlerinin Durkheim’in deyimiyle çocuğun “*toplumsallaştırılması*” görevi vardır. Bu, her toplumda ve hangi sınıfta olursa olsun çocuklara toplumun ortak değerlerini, kültürel mirasını aktarmak, öğretmek, onlara toplumun kendilerinden beklediği fiziki, zihni, ahlaki, sosyal gerekleri kazandırmak görevidir. Toplumun sürekliliği için böyle asgari ve temel bir eğitimin önemi açıktır. İlkel toplumlarda aile ve tüm sosyal çevrenin yüklendiği toplum değerlerinin, normlarının kuşaklara öğretilmesi, aktarılması görevini modern toplumlarda geniş ölçüde okullar, özellikle ilkokullar ve öğretmenleri yerine getirmektedir. İlköğretim günümüzde her toplumda zorunlu olmasının asıl nedeni de kuşakların asgari toplumsallaştırılmasının kaçınılmazlığıdır. Kuşaklara öğretilmesi, aktarılması görevini modern toplumlarda geniş ölçüde okullar, özellikle ilkokullar ve öğretmenleri yerine getirmektedir. İlköğretim günümüzde her toplumda zorunlu olmasının asıl nedeni de kuşakların asgari toplumsallaştırılmasının kaçınılmazlığıdır.

b) Davranış değişikliği oluşturma;

Okulun öğretmenler kanalıyla yeni kuşaklara toplumun değerlerini aktarmasının yanında davranış değişikliği ve yeni davranışlar oluşturma amacı da vardır. Bu yukarıdaki amaçla çelişir görünmektedir, oysa aslında eğitim kişinin yeteneklerini en iyi biçimde geliştirmek sürecidir. Böylece öğretmen, genç kafaların açılmasında, yeni ve daha iyi biçimler almasında etkilidir; o, toplumun kendi kendini aşır yenileme, geliştirme yolunda önemli bir rol oynar. Özellikle yükseköğretim öğretmenleri için bu doğrudur.

c) Önderler ve aydınlar yetiştirme;

Öğretmenler, okul kanalıyla önderler ve aydınlar yetiştirirler. Devlet adamları, politikacılar, komutanlar, tüm aydın ve yazarlar öğretmenlerin öğrencileridir. Okulun sosyal hareketliliğin sağlanmasında büyük rolü vardır. “*Okul çeşitli basamaklarda aydın yetiştirmeye yarayan bir araçtır.*” (Akyüz, Yahya, age, s. 5.)

Yani Akyüz’ün deyimiyle kişiye “*statü*” kazandıran fikri süreçler, çocuğa okulda verilir. Yine Akyüz, statüyü şu şekilde tanımlamaktadır: “*Bir grubun veya toplumun yapısında, kendine bağlanan haklar ve sorumluluklar yoluyla belirginleşen ve diğer konularla ilişkisi olan fakat bazı bakımlardan onlardan ayrılan bir sosyal konum, durum veya pozisyonudur. Burada belirtilmek istenen husus, bir yapının (grup, idari mekanizma, sosyal organizasyon içerisinde hak, yetki ve sorumluluklarla örtülmüş bir yerin, bir mevkiinin bulunmasıdır.*” (Akyüz, Yahya, age.)

DİL DEVRİMİ ve BUGÜN

Tarık UÇAR

“Öğretmenler; Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, yeni nesli sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin beceriniz ve fedakârlığınızın derecesiyle orantılı olacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister. Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir... Sizin başarınız Cumhuriyetin başarısı olacaktır.” Gazi Mustafa Kemal Atatürk (26.08.1924)

Savunduğumuz düşüncelerin hayat bulacağı çağdaş, demokratik, laik geleceğin rotasını elleriyle çizmiş olan Mustafa Kemal Atatürk, bizden bu temeller üzerine kurulmuş cumhuriyete sahip çıkıp yaşatmamızı istedi. Fakat gözden kaçırdığımız önemli bir husus var: Atatürk bize durmadan ilerleyen bu düzenin, *“Cumhuriyetin!”* bekçisi değil; geliştiricisi, öğretmeni, hukukçusu, düşünürü olmamızı bekledi. Evet, sahip çıkılacak bir cumhuriyet vardı. Şimdi ise bekçisi olunacak değil, yeniden kazanılacak; anlatılacak, alevlendirilecek bir meşale gibi bekleyen bir cumhuriyet var. Atatürk'ün çocukları, bizler ve gelecek nesiller, aydın ve aydınlık bir Türkiye için o meşaleyi yakacağız. Taze zihinler Atatürk'ü öğrenmeli, sevmeli ve saygı duymalıdır. Geleceğini geçmişine borçlu olduğunu bilen çocuklar yetiştirip bu çağdaşlaşma yolculuğuna gelecek nesillerimizi hazırlamalıyız. Artık bu ülkede ulus bilinci gelişmiş, sağlıklı düşünebilen, sorgulayan, merak eden, üreten, araştıran, hakkaniyet sahibi bireyler yetiştirmek adına hepimiz, birer öğretmeniz.

“Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın (kültürün) müspet fikirlerini veriniz. İstikbalin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler tatbik (uygulama) mevkisine konduğu vakit Türk milleti yükselecektir.” Gazi Mustafa Kemal Atatürk

1860'a doğru, Tanzimat döneminde, başlayan Türkçeyi sadeleştirme tutumu 1930'lu yıllarda, Atatürk'ün öncülüğünde; kapsamlı, düzenli ve kuşkusuz daha etkin bir biçimde gerçekleştirilmiş ve Türkçenin *“geçerli”* bir *“ekin dili”* olması ereklenmiştir.

Dil Devrimi sürecinin kökenleri, Türkçülük bilincinin ilk oluşum evresine dek dayanmaktadır. Gazetelerin basılmaya başlanması – gazetenin halkın daha geniş kitlesine ulaştırmak istenmesi- dilin sadeleştirilmesine gidilmesine olanak sağlamış ve abece değişimi; Dil Devrimi'ni zorunlu kılmıştır.

Bu yazıda; Dil Devrimi, Dil Devrimi'nin başarılı olup olmadığı ve günümüzdeki durum *“değinilerek”* anlatılacaktır.

“Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran, Türk halkı Türk milletidir. Türk milleti demek Türk dili demektir. Türk dili Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz felâketler içinde ahlâkının, an'anelerinin, hatıralarının, menfaatlerinin kısacası bugün kendi milliyetini yapan her şeyinin dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor. Türk dili Türk milletinin kalbidir, zihnidir.” M. Kemâl Atatürk

Dil Nedir?

Çağcıl dilbilimin kendisiyle başladığı varsayılan Saussure dili; *“dil, yalnızca toplum üyeleri arasındaki bir tür sözleşmedir;”* Martinet *“insan deneyiminin, topluluktan topluluğa değişen biçimlerde, anlamsal bir içerikle sessel bir anlatım kapsayan birimlere, başka bir deyişle anlam birimlere ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracı”;* Zeynep Korkmaz ise *“dil bireyler arasındaki karşılıklı basit bir anlaşma aracından ibaret değildir; aynı zamanda sosyal bir manevî varlıktır, sosyal bir kurumdur”;* Doğan Aksan *“dil, aynı zamanda her yönüyle bir ulusun kültürünün de aynasıdır; insanın ve uygarlığın en önemli belirtisi ve aracı, dili”* olarak tanımlar.

Dil Devrimi

Dil Devrimi'nin kökenlerinin Osmanlı'da Türkçülük akımının güçlenmesi evresine kadar dayandığını tekrar belirtmekte yarar var. Bunun yanında Türk ulusunun hayatına gazetenin girmesiyle, Osmanlıcanın yazı dili olarak kullanılamayacağı anlaşmış ve Türkçenin sadeleşmesi gerektiği düşüncesi yerleşmeye başlamıştır.

İlk özel Türk gazetesini çıkartan İbrahim Şinasi, 1860 Tercüman-ı Ahvâl'in ilk sayısında, **“Giderek, umum halkın kolaylıkla anlayabileceği mertebede işbu gazeteyi kaleme almak mütezem olduğu dahi, makam münasebetiyle şimdiden ihtar olunur”** demek zorunda kalmıştır. Atatürk, kendinden önceki dağınık ve kişisel çabalarla dili özleştirmeye çalışanların aksine; tutarlı, yöntem ve ilkeleri olan tasarılı ve en önemlisi halkın benimsediği bir yol tutturmuştur. Tabii ki Dil Devrimi'nin daha çabuk ve kalıcı olmasını sağlayan durumlardan ilki Atatürk'ün gerçekçi – akılcı tutumudur.

Yeni Türk abecesi; İslam'ın – Arap kültürünün ağır saldırısından kurtulmamıza olanak sağlamıştır. Çünkü insanların kutsallaştırdığı Arap abecesinin kullanımının bırakılmasıyla, Arapça ve Farsça kelimeler en büyük desteğini kaybetmiş ve Yazı Devrimi, dilimize kuralları ile birlikte girmiştir. Böylelikle yabancı kelimelerin dilden atılması kolaylaşmış, dil bilinci yayılmıştır. Atatürk, 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ni kurmuş, 26 Eylül 1932'de Birinci Türk Dil Kurultayı'nı düzenlemiş ve bu bir dönüm noktası olmuştur. Bu kurultay toplantısından sonra dilde sadeleşme çabaları dizgesel duruma gelmiştir. 1936 yılında Üçüncü Türk Dil Kurultayı'nda, Türk Dil Kurultayı'nda Türk Dili Tetkik Cemiyeti **“Türk Dil Kurumu”** adını almıştır.

Dil Devrimi ulusçuluk ilkesinin bir sonucudur. Atatürk, **“Türk ulusundanım diyen insanlar her şeyden önce ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır”** diyerek, dilin **“kültürün”** taşıyıcısı olduğu ve Türkçenin Türk toplumunun bir eseri olduğunu birçok kez belirtmiştir. Bu bakımdan dil ulusun bağıdır ve ulus ile dil – dil ile ulus ayrılamaz. Ayrılmaya çalışılır da bu bağ koparsa, toplum çöküntüye uğrar, sosyal değerler eriyerek kaybolur. İşte bu nedenler, devrimin ne kadar haklı bir çaba olduğunun göstergesidir. Bu çaba hem toplumsal hem de bireysel son derece haklı bir çabadır.

Dil Devrimi, çok katmanlı ve yönlü bir devrimdir. Toplumsal etkileri ve kazanımları olağanüstü olmuştur. Dil devrimi hiçbir zaman geçmişi **“hiçliğe indirgeme”**ye yönelik olmamıştır. **“Geçmişle bağımız koptu, atalarımızı anlamıyoruz”** gibi son derece tutarsız ve dayanağı olmayan görüşler, Türk Dil Kurumu'ndan önce Türk Tarih Kurumu'nu kuran Atatürk'e saygısızlıklardan biridir. Yine her zamanki gibi Atatürk'e laf edemeyenler onun devrimlerine, ilkelerine saldırmaktan asla geri durmazlar ve kendilerini alamazlar. Fakat ne çelişkidir ki, Dil Devrimi'ne karşı çıkanlar dahi devrimin ürettiği sözcükleri kullanmaktadırlar, devrimin sözcükleriyle devrimi eleştirmek en hafif tabiriyle alıktıktan, cehaletten başka bir şey değildir.

Türkiye Türkçesi gelişime ve değişime açık bir dil olma özelliği kazanmış, ilk defa Cumhuriyet Dönemi'nde devlet, dil konusu üzerinde etkisini göstermiş, Atatürk Dönemi'nde ulusal kültür politikasına koşut ulusal bir dil politikası izlenmek suretiyle çok sayıda Arapça, Farsça ve Fransızca sözcük dilden çıkarılmış, bu sözcükler yerine Türkçenin dil özelliklerine uygun, geniş kitlelerce kabul görmüş sözcükler getirilmiştir. Dil Devrimi, halkta ana dil bilincinin oluşmasını sağlamıştır. Osmanlı Türkçesi'ne bağlı olarak yazı dili ve konuşma dili arasındaki fark ortadan kaldırılmıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde üniversitelerde bilinçli olarak Türkçe üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Türkçe, bilim ve kültür dili olma niteliği kazanmıştır (Korkmaz, 2003: 342-344).

Yarkin Düzkan'ın 1996'da yazdığı yüksek lisans tezinin 13. sayfasından alınan bilgiler, Devrimin başarılı olduğunun açıkça göstergesidir.

Tüm bu düşünceler ve kullandığımız dil doğrultusunda belki de en başarılı devrimlerden birinin, Dil Devrimi olduğunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. Bizim üstümüze düşen tarihten ders almak ve dilimize Atatürk'ün dil bilinci doğrultusunda iye olmak, dilimizi doğru işletmek ve her zaman Türkçeye özen göstermektir. **“Genellikle, güzel Türkçemiz tarih boyunca öksüz bir çocuk gibi bir köşeye itilmiş ve yabancı dillere daha çok önem verilmiştir. Eskiden Arapça ve Farsçaya verilen bu önem günümüzde özellikle İngilizceye kaymıştır...”** (Hengirmen,1998: 15). Bu kayışa hemen son vermeye çalışmak ulusumuza – kültürümüze karşı bir saygı duruşudur.

NEDİR BU KUDÜS OLAYI?

Artun ÖZ

Bu ay içerisinde ABD Başkanı Donald Trump tarafından fitili ateşlenen Kudüs tartışması, tekrar gündemdeki yerini aldı. İki ülkenin hiçbir zaman anlaşmaya varamaması, İsrail devletinin Kudüs şehrini başkent olarak görmesi, Filistin halkının haklı olarak bu topraklarda kalma çabası, yıllardır hiç sönmeyen bir kıvılcım gibi hep yandı. Peki, bu Kudüs tartışması nedir, kısaca değinelim.

Kudüs, konum olarak İsrail ve Filistin'in tam orta noktasında yer alıyor. Bu nedenle her iki devlet için büyük önem arz etmekte. Arapça El Kuds, İbranice Yerusalayim anlamına gelen bölge, dünyanın en eski kentlerinden bir tanesi. Birçok kutsal yapıya sahip, çok sayıda savaşın yapıldığı ve defalarca yıkılıp yeniden inşa edilen bir şehir. Üç semavi dinin de burada bulunması, şehrin tarihi boyunca uluslararası düzeyde öneme sahip olmasını sağladı. Hz. Muhammed'in Kudüs'ten Miraç'a yükseldiği söylenir. Hz. İsa'nın burada çarmıha gerildiği rivayeti vardır. Milattan önce 10. yüzyılda Kral Davud'un Kudüs'ü ele geçirmesi de Yahudiler için önemli olan bir kenttir. Kudüs, Müslüman, Yahudi, Hıristiyan ve Ermeni olmak üzere dört ana mahalleden oluşuyor. Mescid-i Aksa, Kubbet-üs sahra ve Hz. Süleyman döneminde yapılan Ağlama Duvarı gibi birçok kutsal yerler şehirde mevcut.

Orta Doğu'da sorunların merkezi olan Kudüs, Osmanlı İmparatorluğu tarafından 1517 yılında işgal edilmişti. Osmanlı'nın burada 1917 yılına kadar sürdürdüğü hakimiyette üç semavi dinin müntesiplerinin barış içinde yaşadıkları bir yerdi. Ancak İngilizlerin 1917 yılındaki işgalinden sonra olaylar tamamen değişmeye başladı. Dönemin İngiltere Dışişleri Bakanı Arthur Balfour'un yayımladığı bildiri ile Kudüs'te bir İsrail devleti kurulmasının önü açılmış oldu. Bunun ardından gelişen olaylar örgüsünde, 1929 yılında Müslümanlar ve Yahudiler arasında Ağlama (Burak) Duvarı'na ulaşım konusunda çıkan çatışmalarda 243 Yahudi ve Arap hayatını kaybetti.

Kudüs, Müslümanlar için yavaş yavaş tehdit düzeyine geldiği zaman; Kudüs Müftüsü Hacı Emin El- Huseyni, 1931 yılında Filistin Birliği için 22 Müslüman ülkeden 153 temsilcinin katılımıyla bir **"İslam Genel Kongresi"** düzenledi. Bu kongrede alınan kararlar, ağırlıklı olarak Müslüman ülkeler arasında yardımlaşmanın gelişmesi, Müslümanlar arasında işbirliğinin güçlendirilmesi ve İslam'a yönelik saldırılardan korunma gibi başlıklar görüşülmüştü.

1948 yılına geldiğimizde Ulusal Yahudi Konseyi, Kudüs topraklarında İsrail devletinin kurulduğunu ilan etti. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 29 Kasım 1947 yılında yayımladığı bildirdede bir Arap ve bir Yahudi olmak üzere iki bağımsız devletin kurulmasını öngörmüştü. Fakat İsrail, ülkesini kurduktan sonra patlak veren Arap ülkeleri ve İsrail arasındaki savaşta, BM'nin belirlediği kararlara rağmen İsrail sınırlarını bu savaşta genişletmeye devam etti. 1949 yılında ise Batı Kudüs'ü başkenti ilan eden İsrail, parlamentosunu Tel Aviv'den Kudüs'e taşıdı; ve burada ilk oturumu düzenledi. Böylece Kudüs, 1948'den 1967'ye kadar iki ayrı devlet tarafından yönetilmeye başlandı.

1967 yılında gerçekleşen Altı Gün Savaşı'nda İsrail, Ürdün'ün elinde olan Doğu Kudüs'ü de işgal etti. İsrail işgalinden sonra Yahudi nüfusu, bölgede önemli bir artış gösterdi. İşgalden bu yana bölgeye en az on yerleşim birimi kurulmuş, iki yüz bine yakın da Yahudi yerleştirilmiş. Uluslararası hukuk tarafından bu yerleşimler yasadışı olarak kabul ediliyor. Günümüzde Kudüs nüfusunun yüzde 61'ini Yahudiler oluşturuyor.

1980 yılında ise İsrail, çıkardığı Kudüs yasası ile doğu ve batıyı birleştirerek, Kudüs'ü başkent ilan etti. BMGK aynı yıl açıkladığı 478 nolu karar ile bu ilanı tanımadı. **"Bu yasa geçersizdir, kanuni bağlayıcılığı yoktur ve vakit kaybetmeden iptal edilmesi gerekmektedir."** ifadesiyle kararını açıkça dile getirdi. Uluslararası alanda da bu durum tanınmadı. Hiçbir ülke, İsrail Büyükelçiliği'ni Kudüs'e taşımadı.

1993 yılında imzalanan Oslo Antlaşması, resmi adıyla **"Geçici Yönetim Düzenleme İlkelerinin Bildirgesi"**, iki ülke için tarihi bir anlaşma olmuştu. Fakat İsrail hem BMGK kararlarına hem de Oslo Antlaşması'na uymayarak Kudüs'te olan ihlallerine devam etti. 1996'da Ağlama Duvarı'na bir tünel açılması, Müslüman halkın tepkisine neden oldu. Birkaç gün süren olaylardan sonra 63 Filistinli vatandaş yaşamını yitirdi ve 600 kişi yaralandı. İki ülke, olaylardan sonra ABD öncülüğünde tekrar bir araya gelse de herhangi bir sonuç çıkmadı. İsrail yönetimi, 2003 yılından itibaren Yahudi vatandaşları polis korumasıyla Mescidi Aksa'ya almaya başladı. Müslümanlara ise yaş sınırı getirdi.

SÖYLEV

Arda ÖZTÜRK

Sonuca gelecek olursak, bugün yaşanan sorun nedir? Kudüs'ü başkent olarak tanıma kararı, aslında 1995 yılında görüşülmüş. Zamanın ABD Dışişleri Bakanı Warren Christopher, gerekli sayıda milletvekili imzası ile büyükelçiliğin taşınmasını tavsiye ediyor. Görüyoruz ki ABD bu kararı 1995'te çoktan vermiş. Ancak bu karar, büyük yankı getireceği için barış süreci ve çıkacak krizlerden dolayı dönemin başkanları tarafından hep ertelenmiş. Obama, 2008 yılında bu kararı dile getirmiş fakat durum resmi bir sonuca varmamış. Daha öncelerde Bill Clinton, George W. Bush gibi isimlerin seçim öncesi vaatlerinde dile getirilmiş fakat yine resmi bir durum yaşanmamıştı; ama Donald Trump tarafından uygulamaya konuldu.

Peki neden böyle büyük bir karar aniden bu zamana denk geldi? Bunun sebebi Trump'ın iç politikada kamuoyu desteğini elinde tutmak istemesi veya kongrede gücünü arttırmak istemiş olması olabilir. Her ikisini istiyor da olabilir. Böyle bir durumu iç politikada başarıya ulaşmak için ortaya atması, dış politikada ne kadar kötü bir tercih yaptığını gösteriyor. Bunun dışında seçim öncesi vaatlerinin hemen hiçbirini yerine getirmemiş olması ve Michael Flynn'in suçlarını kabul edip Rusya ile sıkıntılarının yaşanması da alınan kararda etkili olmuş olabilir. Trump'a tepkiler sadece Müslüman ülkelerden değil Hristiyan ülkelerden de fazlasıyla geldi.

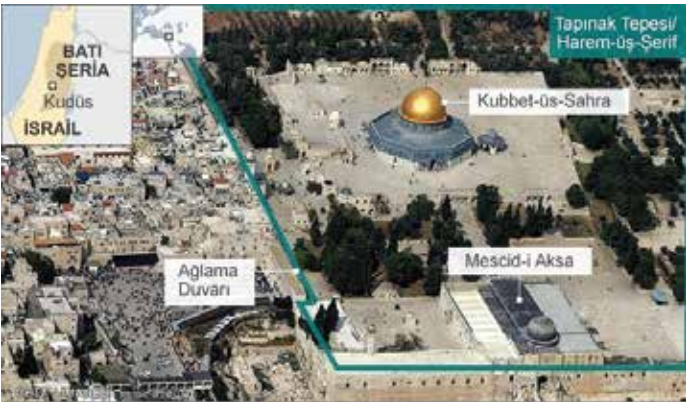
Yıllardır ara bulucu olan ABD, bu durumla birlikte aslında ne kadar yanlı olduğunu tekrardan göstermiş oldu. Herkes Filistin-İsrail arasında tarafsız bir süper güç beklerken aslında taraflı bir süper güç konumunda gözüküyor. Yıllardır barış sürecine girmeye çalışan iki ülke arasında İsrail'e meyilli olması, ABD gibi bir süper gücün aslında uluslararası toplumun da çok umurunda olmadığını gösteriyor.

Ankara'da TBMM'nin açılmasıyla birlikte artık dönüşü olmayan bir yola sapılmıştı. İstanbul'un resmen işgali, İtilaf güçlerince Anadolu'ya yapılmış bir "son uyarı" idi. Bu son uyarıya, Ankara'da yeni bir kamutay açarak yanıt veren (İngilizlerin deyimiyle) Kemalistler, "Ya istiklal ya ölüm!" derken ne denli kararlı olduklarını tüm acuna(dünya) duyurmuş oldular. Bu durum, Büyük Savaş'tan yeni çıkmış bir halkın, yine kanlı çatışmalarla karşılaşacağını da habercisiydi.

Atatürk, Söylev'de Kurtuluş Savaşı'nın 3 cephesini de anlatır: Batı, Doğu ve Güney. Batı Cephesi'nin ilk komutanı, Sivas Kurultayı'nda kararlaştırıldığı üzere Ali Fuat (Cebesoy) Paşa'dır. Ancak kendisi, Atatürk'ün istediği gibi bir komutanlık ve yöneticilik yapamaz. Öyle ki bölgede bulunan kuvayı milliye birliklerinin etkisi altına girer. Hatta görev başındayken askeri üniformasını değil, kuvayı milliyecilerin giydiğine benzer giyitleri kullanır. Üstelik başarısız askeri girişimlerde bulunur. Bunun üzerine Ali Fuat Paşa, Moskova Büyükelçiliği görevine atanır. Batı Cephesi ise ikiye bölünerek kuzeyine İsmet (İnönü) Paşa, güneyine ise Refet (Bele) Paşa atanır. 1. İnönü Savaşı, bu komuta altında yürütülecektir.

Doğu Cephesi, utkuya en erken ulaşılan cephedir. Atatürk, Söylev'de bu cepheyi şöyle anlatıyor: "... *Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan beri Ermeniler, gerek Ermenistan içinde gerek sınıra yakın yerlerde Türkleri toplu olarak öldürmekten bir an geri durmuyorlardı. 1920 yılının sonbaharında Ermenilerce yapılan zulümler dayanılmaz bir kerteğe geldi ve Ermenistan seferine karar verdik. 9 Haziran 1920 tarihinde Doğu bölgesinde geçici seferberlik ilan ettik. 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir Paşa'yı Doğu Cephesi Komutanı yaptık. 1920 haziranında Ermeniler, Oltu'da kurulan mahalli Türk yönetimine karşı hareketle o bölgeyi ele geçirdiler. Dışişleri Bakanlığı'muz tarafından Ermenilere 7 Temmuz 1920'de bir ültimatom verildi. Ermeniler aynı şekilde hareketlerine devam ettiler. Sonunda, seferberlikten üç buçuk, dört ay kadar sonra Ermenilerin Kötek, Bardiz bölgelerinde toplanan kuvvetlerimizin taaruzu ile savaşa başlandı.*"

Doğu Cephesi'nden Ermenistan'a saldırı, 28 Ekim'de başladı; Ermeniler, 6 Kasım'da barış görüşmelerine başlamak için Ankara'ya başvurdu. 2 Ocak 1921'de ise ulusal kamutayımızın imzaladığı ilk antlaşma olan Gümrü Antlaşması imzalandı. Böylelikle ilk kez bir devlet, Ankara'yı tanımış oldu.

Ordumuzun kazandığı çabuk başarı, Sovyetler ile yakınlaşmamızda etkili oldu. Bu utkunun ardından Ankara'ya güveni artan Rusya, para yardımlarına başladı. Aynı zamanda Doğu Cephesi'ndeki birliklerin Batı Cephesi'ne kaydırılması yine bu utkuyla olanaklı olmuştur. Bu öyle bir kaydırmadır ki Kars Kalesi'nin topları bile sökülüp Büyük Taaruz'dan önce cepheye yetiştirilmiştir.

Güney Cephesi'nde ise düzenli ordudan mahrum halk, kurduğu kuvayı milliye örgütleri ve bizzat Mustafa Kemal tarafından görevlendirilmiş subaylarla Maraş, Urfa, Antep ve Adana'yı savunuyordu. Son kerte çetin koşullar altında aylarca süren bu çatışmalar, Fransızların ve yine onların örgütlediği Ermenilerin bozgunuyla sonuçlandı. Sözde sömürmek için geldikleri Anadolu'da, kendilerini yeni bir savaşın içinde buldular. Uzun süre Türklere boyun eğdirmeye çalıştılsa da Sakarya Meydan Muharebesi'nin ardından çekilip gittiler.

Söylev, asıl olarak Batı Cephesi'ni işler. Burada altı çizilmesi gereken ilk nokta, kamutayın düzenli orduya geçiş kararıdır. Aslında bu süreci iyi gözlemlemek gerekir. Kuvayı milliyenin uyguladığı yöntem, “gerilla” yöntemidir. Atatürk de gerilla yöntemine komutanlık yaptığı dönemler boyunca büyük önem vermiş ve başarıyla uygulamıştır. Bunun en büyük göstergesi, Trablusgarp Savaşı'nda sergilediği başarılı komutadır. Bırakın düzenli orduyu, Türk bölüklerinden bile yoksun olan Trablusgarp'ta, çağcıl(modern) İtalyan ordusuna karşı gerilla yöntemleri kullanılmıştır: “*Savaş tarihi uzmanlarına göre Trablusgarp Savaşı; azla çoğun, yoksullukla varlığın, yüreklilikle korkaklığın, haklılıkla haksızlığın çarpışması olarak ifade edilebilir. Gerçekten bu savaşta bir avuç Türk subayının, yerlileri hızla teşkilatlandırarak savaş sanatını öğretip muharebelere sürmekte gösterdikleri maharet, büyük bir olasılıkla Mustafa Kemal'in anıtlaşmış: “Bir ordunun kudreti, zabitan ve komuta heyetinin kıymetiyle ölçülür.” özdeyişinin temel taşlarından biri olmuştur. Bu sözlerin ilham kaynağı buradandır denilebilir.*

Sonra gerek İtalyanlara karşı kazanılmakta olan başarılı muharebeler, gerekse çok üstün sayılardaki İtalyan kuvvetlerine karşı yapılan çetin savunmalara ve direnişlere ait haberler, Avrupa'da ve hatta bütün dünyada, yayıldıkça Türk'ün itibarı artmış, İtalyanların itibarıysa aksine çok sarsılmıştı.”

Kuvayı milliyelerin düzenli orduya dönüştürülmesinin nedeni, başarısız olmaları değildi. Nitekim Anadolu'da kışkırtılmış isyanlar sonucunda

başlayan iç savaş, kuvayı milliye birliklerinin başarıları ile kazanılmıştı. Ancak “*Gerilla savaşı ne denli başarılı yürütülürse yürütülsün; ulusal direniş, düzenli orduyla başarıya ulaştırılabildi. Küçük müfrezeler, ordusuz dönemlerde yararlıydı; ama iyi yönetilemezse mücadeleye yarardan çok zarar verebilirdi. Nitekim Batı Anadolu ve Karadeniz'de, milliciliği kullanan başıbozuk girişimler, denetimsiz para toplama ya da kuralsız cezalandırma olayları yaşanmış, halkı rahatsız etmişti. Başlangıçta yararlı işler yapan Çerkez Ethem, kendinde büyük güçler görerek söz dinlemez hale gelmiş, sonunda Yunanlılara sığınmıştı.”*

Düzenli orduya geçiş kararı, bütün kuvayı milliye birliklerine duyuruldu; ancak öne çıkmış kuvayı milliyecilerden kimileri bu durumu kabul etmedi. Atatürk'ün Söylev'de pek çok kere belgelediği üzere açık açık bu orduya katılmayacaklarını, hatta böyle bir girişim halinde buna karşı duracaklarını ilan ettiler. Kurulmaya çalışılan iletişim çabaları, gönderilen nasihat heyetleri yetersiz kaldı. Bunun üzerine bizzat Atatürk, Çerkez Ethem ve Demirci Efe güçlerinin üzerine yürünmesini emretti: “*Efendiler, askeri harekatı çapulculuktan, devlet kurup yönetmeyi, şunun bunun masum çocuklarını kurtarmak için dağlara kaldırmak haydutluğundan ibaret zanneden (Çerkez Ethem, İzmir valisinin çocuğunu kaçırp kurtarmak istemiştir.), şarlatanlıklarıyla, yaygaralarıyla bütün bir Türk vatanını bezdiren ve Türk milletinin Büyük Meclisi'ni kendileriyle uğraştıran utanmaz, haddini bilmez, küstah ve herhangi bir düşmanın boğaz tokluğuna casusluğunu, uşaklığını yapacak kadar aşağılık ve bayağı yaratılıştaki olan bu kardeşleri, ellerindeki bütün kuvvetler ve dayandıkları düşmanlarla birlikte yola getirmek ve ortadan kaldırmak suretiyle, inkılap tarihimizde etkili bir ibret örneği vermek zaruri görüldü.”*

Yukarıda kuvayı milliye birliklerinin başarısız olmadığından ve özellikle iç savaş döneminde önemli yararlılıklar gösterdiğinden söz ettim. Atatürk'ün Çerkez Ethem'e ve kardeşlerine bu denli kızmasının nedeni, sanıyorum, yalnızca kendisine başkaldırması değil; yenilgisinin ardından Yunanlılara sığınmış olmasıdır. Bu kaçışının ardından Türk ordusundaki erlere yönelik, o orduda bulunmamaları gerektiğini söyleyen, Yunanlıların “*o kadar da kötü bir millet olmadığını*” anlatan bildiriler yazmış; ve bu bildiriler Kurtuluş Savaşı sırasında İngiliz uçaklarınca Türk ordusu saflarına atılmıştır.

“Efendiler, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin şuurlu ordusu, kendisini, Büyük Millet Meclisi ve Hükümeti’ni küçük görecektedir kadar beyinsizlik ve budalaca gurur gösteren bu asilere hak ettikleri yola getiren sillesini vurmak için önüne geçilmez bir hiddet ve şiddetle hareket ediyordu.” Çerkez Ethem güçleriyle yapılan çarpışma eğer yolunda gitmeseydi, ordumuz zor bir durumda kalabilirdi. Zira 5 Ocak 1921’e dek Çerkez Ethem’i takip eden ordumuz, 6 Ocak günü Yunan saldırısıyla karşılaştı. 1. İnönü Savaşı böylece başladı.

1. İnönü Savaşı, Yunanlıların geri çekilişi ile sonuçlandı. Türk düzenli ordusu ilk başarısını kazanmış, dikkate alınması gereken bir güç olduğunu Avrupa’ya kanıtlamıştı. Yalnız Avrupa’ya mı? İstanbul, Kemalistlerin yenilgi haberini bekleyen işbirlikçilerle doluydu. Gazeteler, **“Kemal’in ordusunun”** nasıl perişan olacağını yazıyordu. Utku haberinin kente ulaşmasıyla birlikte, bağımsızlığa inanan, İstanbul’da Anadolu’nun kurtuluşu uğruna çalışan yurtseverlerin sevincini düşünemiyor musunuz?

Bu sonuç, kuşkusuz ki durumun görünen yüzüydü. Bir de Anadolu’nun yakasını bir türlü bırakmayan yoksulluk ve yoksunluk vardı: 10 Ocak 1921 günü akşamı, Batı Cephesi’nden Ankara’ya çekilen telgraf, Türk savaşçılarınin çaresiz durumlarını ortaya koyuyordu. **“Cephane gönderin, yeniliyoruz.”** anlamındaki telgrafa karşılık eldeki bütün imkanlar zorlanarak beş on sandık cephane yola çıkarılabiliştir. Bir ağır makineli tüfek takımının en fazla on, on beş dakikalık ateşini sağlayabilecek olan bu cephanenin ne zaman cepheye ulaşacağı da belirsizdi. Beş on sandık cephane yola çıkarken Milli Savunma Bakanı Fevzi (Çakmak) Paşa, Batı Cephesi Komutanlığı’na şöyle bir telgrafla cevap vermişti: **“Siz bir tren cephane gönderdim. Elinize varıncaya kadar mukavemet imkanını temin ediniz.”** Gönderilecek cephane yoktu. Fevzi Paşa’nın bu telgrafı imzalarken gözyaşlarını tutamadığı söylenir. Her ne kadar Kurtuluş Savaşı’nı okurken başarılarımızla gururlansak da dönemin gerçeklerini bir an olsun akıldan çıkarmamalıyız.

Atatürk, Söylev’inde, 1. İnönü Savaşı’nın ardından Refet Paşa’ya ciddi eleştirilerde bulunur. Refet Paşa’nın savaş sırasında yapması gereken manevraları yapmadığı; dolayısıyla Çerkez Ethem güçlerinin bu nedenle elimizden kaçırıldığını anlatır. Çok sert bir dille Refet Paşa’yı eleştirir.

Bu noktada bir ayrıç açıp Yunanistan’daki siyasal gelişmeleri paylaşabiliriz: **“1. Dünya Savaşı çıktığında Yunan tahtında Kral Konstantin vardı. Konstantin, Alman Harp Okulu’nda okumuştur ve bir Alman prensesiyle evlenmişti. Bu gibi etkilerle Almanya’ya yakınlık duyuyordu.”**

Yunanistan, savaşta yansızlığı seçti. Oysa Venizelos adlı Giritli Yunan siyaset adamına göre bu, yanlış bir tutumdur. Ona göre savaşı İtilaf kazanacaktı ve Yunanistan eğer İtilaf’la yazgısını birleştirirse Megali İdea yönünde önemli kazanımlar elde etmek olanaklı olurdu. Savaş sırasında Fransızlar Tesalya’yı işgal edip Konstantin’i tahttan indirdiler. Yerine oğlu Aleksandr’ı geçirdiler. Venizelos da hükümet başkanı oldu. Yunanistan savaşa katıldı. Fakat Ekim 1920 sonunda Aleksandr, bir maymun ısırtığı sonucunda öldü. Venizelos, Yunanistan’a yaptığı büyük hizmetin güveni içinde seçime gitti. Muhalefet Konstantin’i, Venizelos ise Aleksandr’ın kardeşi Paul’u kral yapmak istiyordu. Fakat seçmen, Megali İdea dışında birtakım hesaplarla oyunu kullandı ve Venizelos, seçimi yitirdi. Tahta Konstantin geçti. Konstantin, Fransızların kendisinden hoşlanmadığını bildiği için İtilaf’ın gözüne girmek ve TBMM hükümetine Sevr’i kabul ettirmek amacıyla yeni bir askeri harekate geçmek yanlıydı. İnönü ve Sakarya meydan muharebeleri, bu düşüncelerin bir sonucudur.”

Atatürk’ün ökeliğini bir kere daha kanıtlamak adına bu parçayı alıntılardım. Gazi Paşa’nın hepimizin bildiği bir sözü vardır: **“Geldikleri gibi giderler.”** Mondros Ateşkes Antlaşması’nın imzalanmasının ardından İstanbul’a geldiğinde, Boğaz’daki İtilaf donanmasına bakarak söylemiştir bunu Atatürk. Şunu dile getirmek istiyorum: Bu söz, kesinlikle bir anlık coşkunlukla ya da romantik bir havayla söylenmiş değildir. İtilaf güçleri arasındaki anlaşmazlıkların, Yunanistan’daki iç sorunların, Avrupa halkının nasıl savaştan bıktığını; Türk’ün ise artık kaybedecek bir şeyinin kalmadığını gören ve anlayan bir usçunun (akılcı) sözüdür bu. Nitekim dediği gibi olmuştur.

Devam edelim. Savaşın ardından 20 Ocak 1921’de Teşkilat-ı Esasiye, Türk kamutayınca yasalaştı. Ancak bu anayasanın ilk başlamı (madde), büyük çaplı tartışmalar doğurmuştur: Birinci başlam şuydu: **“Büyük Millet Meclisi, yasama ve yürütme güçlerini kendinde toplar, devlet idaresini doğrudan doğruya ve tek başına ele almıştır.”** Kamutaydaki kimi sayıllar (mebus), bu söylemin başına **“Hilafet ve Saltanat ile vatan ve milletin istiklali kurtarılıncaya kadar...”** şeklinde bir ekleme yapılmasını istemişler.

“Buna karşı olan görüşte açıklık yoktu. “Saltanat millete geçmiştir, Saltanat kalmamıştı; Hilafet de saltanat demektir, o halde onun varlığının da bir anlamı yoktur.” şeklinde açık ve kesin konuşulamıyordu.” Dolayısıyla Atatürk, sayıllara yaptığı birtakım mantıklı ve tutarlı açıklamalardan

sonra: **“Meseleyi kökünden çözmeye girişecek olursak, bugün içinden çıkamayız. Bunun da zamanı gelecektir.”** diyerek, yani sorunu erteleyerek bu yasanın onanmasını sağlamıştır.

Yine 1. İnönü Savaşı'nın ardından Ankara hükümeti ile İstanbul hükümeti, İtilaf devletlerince Londra Konferansı'na çağırıldı. Yunanistan ile sağlanabilecek sözde bir barış için yapılan bu çağrı, elbette kabul edildi. Gelgelelim temsilcilerimiz yola henüz çıkmışken yeni bir Yunan saldırısı başladı.

Tarihe 2. İnönü Savaşı olarak geçen bu çarpışma, kesin Türk utkusuyla sonuçlandı. Atatürk bu sonuca o denli önem veriyordu ki İsmet Paşa'ya o bilindik **“Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makus tarihini de yendiniz.”** sözünü içeren telgrafı gönderdi. Bu savaştan sonra Fransızlar ve İtalyanlar ile barış görüşmelerine başlandı.

Yukarıda 1. İnönü Savaşı'nda Atatürk'ün Refet Paşa'ya yönelik eleştirilerinden söz etmiştim. Refet Paşa'nın askeri başarısızlıkları, bu savaşta da sürdü. Hatta Atatürk, onu, kendi cephesinde yenildiği halde kazandığını sanmakla itham ediyor. Yetmez gibi utkunun ardından Ankara'ya gelen Refet Paşa, Atatürk'ten Genelkurmay Başkanlığı'nı istedi. Atatürk'ün tepkisi ise şöyle: **“Genelkurmay Başkanlığı, bizim teşkilatımıza göre bugün fiili olarak Başkomutanlık makamıdır. Siz, daha Türk ordusuna Başkomutanlık olacak vasıfları kazanmış değilsiniz. Bunu hatırlınızdan çıkarınız!”** Bu yaşananlardan sonra Refet Paşa görevden alındı ve İsmet Paşa, tek başına Batı Cephesi'nden sorumlu oldu. Refet Paşa ise dinlenmeye çekildi, Büyük Taaruz'a katılmadı.

Bu arada Londra Konferansı'nda temsilcimiz olan Bekir Sami Bey, iki kere olmak üzere Londra'ya gidip geldi. Konferansta ikinci bulunuşunda, kamutayın onayını almaksızın bir barış sözleşmesi imzalamış ve bunu Ankara'ya getirmişti. Bu sözleşme, ne yaşamlarını hiçe sayan ordu mensuplarının ne de ulusal mücadeleye öncülük eden sayıların kabul edebileceği içerikte değildi. Üzerinde uzun boylu bir tartışma bile yapılmadan reddedildi. Atatürk'ün kendisine has üslubuyla bu konuya ilişkin yorumu

21 Şubat-12 Mart 1921 tarihleri arasında toplanan Londra Konferansı'na katılan TBMM heyeti Fransız delegelerle. Oturanlar soldan sağa; Bekir Sami (Kunduh), Fransız delegesi, Zekâî (Apaydın). Ayaktakiler soldan sağa Hüsnü (Gerede) Bey, Fransız delegesi.

şöyle: **“Bekir Sami Bey, bütün bu düşüncelerle, özet olarak, esarettten ve aşağılıktan kurtulmak için kendisinin Londra'da yaptığı sözleşmeler çerçevesinde Milli Mücadele'ye son vermeyi teklif ediyordu. Efendiler, Bekir Sami Bey'in bu düşünceleri, bende olumlu bir etki yaratmamıştı. İleri sürdüğü düşünceler ve bunların dayandığı mantık, kendisiyle görüşme ve tartışmanın bile gereksiz ve yararsız olduğu kanaatini uyandırmıştı.”**

Tüm bu yaşananların ardından Atatürk, kamutayda yaşanan ayrışmaları ele alır, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu'nun nasıl kurulduğunu anlatır; ve diğer grupların adlarını verir. 1. Büyük Millet Meclisi'nin çok sesli bir yapıda olduğu, bugün her görüşten insan tarafından kabul edilir. Dolayısıyla bu durum, bizi şaşırtmamalıdır. Atatürk de şaşırmamış, yalnızca bizlere şu sözleri miras bırakmıştır:

“Efendiler, sırası gelmişken aziz milletime şunu tavsiye ederim ki bağrından yetiştirerek başının üstüne kadar çıkaracağı adamların kanındaki, vicdanındaki öz cevheri çok iyi tahlil etmek dikkatinden bir an geri kalmasın!”

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİTEMİNDE DEVRİMCİLİK

Furkan KAYABAŞI

Türk Devrimi'nin oluşum ve gelişim safhalarının kavranılması, öğrenilmesi, benimsenmesi, gelişmeci ve devrimci bir düşünce yapısıyla cumhuriyetin hedeflerine, Atatürk'ün ilke ve uygulamalarına sahip çıkılması ve devam ettirilmesi, devrimcilik ilkesinin esasını oluşturur. Devrimcilik bu açıdan Atatürk'ün ve Cumhuriyetin diğer ilkelerini de içine alan, bir genel ve ana ilkedir.

Devrimin tanımı ve benzeri kavramlarının açıklanması devrimcilik ilkesinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağı için zorunlu olarak yapılmalıdır. Çünkü günümüzde devrimcilik ve ona yakın kavramlar (ihtilal, isyan, yenileşme, batılılaşma, ıslahat, modernleşme. vb.) birbirine karışmakta ve anlam bütünlüğünü ve işlevini tam sağlayamamaktadır.

Arapça bir kelime olan **“inkılap”** sözlüklerde; **“değişme, bir durumdan başka bir duruma dönme”** diye tanımlanmaktadır. Türkçedeki karşılığı ise **“devrim”**dir. Devrim sözcüğü; **“pek kısa bir zaman içinde meydana gelen temelli ve önemli değişiklikleri”** ifade etmek için kullanılır.

17.yy'a kadar bu kavram önceden görülmeyen, insan isteği dışında bir olay, bir değişme anlamında kullanılmıştır. Bu anlamıyla tamamen nesnel bir anlam taşıyormuş. Fakat Aydınlanma Devri ve Fransız İhtilali ile ilk defa düşünsel ve öznel bir içerik kazandı. Bundan sonra devrimde, insan istencinin etkisi ön plana geçti. Böylece devrim, insanın dışında gelişen bir değişiklik olmaktan çıkıp, doğrudan doğruya insan tarafından istenilerek ve uğraşarak başarılabilen siyasi ve toplumsal değişiklikler anlamında kullanılır oldu.

Devrim, tüm kurumları, devlet biçimi ve sosyal yapısı ekonomik ilişkileri eskimiş, yaşam biçimi gelişmeyen bir sosyal –ekonomik- siyasi düzenin ani olarak yıkılıp, yerine yeni bir dünya görüşünün ürünü olan, gelişme ve yaşama olanağı bulunan bir düzenin kuvvet yoluyla gelmesidir. Yani var olan düzen ve değerler yıkılarak, onun yerine, yeni ve ileri bir düşünceye dayanan yeni bir düzen ve değerler getirilmesidir. Devrim de yıkıcılığın yanı sıra, iyiye güzele doğru yapıcılık da vardır. Devrim bu niteliğiyle, sıradan isyan ve eşkıyalıktan, ihtilalden, reformdan ayrılır. Eğer devrimle getirilen yapı, eskisine göre daha geri bir nitelik taşıyorsa, bu bir devrim değil, gerileme (irtica) olayıdır.

Reform, var olan hukuki, iktisadi ve sosyal düzeni daha iyi, daha faydalı hale getirmek amacıyla alınan önlemler, yenileştirme düzeltme çabalarıdır. İhtilal ise, devrim olayının ilk bölümünü oluşturur. Devrimi gerçekleştirmek üzere var olan otoriteye karşı zora ve silaha başvurulmuş hareketin safhasını ifade eder. Her devrim, genellikle bir ihtilal ile başlarsa da, her ihtilalin bir devrimle sonuçlanması gerekmez. İhtilal, devrimin amacı değil aracıdır.

Bir toplumun devrime sürüklenebilmesi için, iki koşulun oluşması gerekmektedir. Bunlar nesnel ve öznel koşullardır. Nesnel koşullar, üç grupta sınıflandırılmaktadır. Bunlar da; ekonomik, toplumsal ve siyasi koşullardır. Öznel koşullar ise; insanoğlunun doğrudan doğruya yönlendirdiği ve güdüldüğü birtakım öğelerdir. Öznel koşulları, liderlik, örgüt ve ideoloji olarak üç grupta toplayabiliriz.

Bunlar nesnel koşulları hazır olan bir devrimi su yüzüne çıkarabilir, ya da doğrudan kısa dönemli yönlendirme ve güdüldürmelerle bir devrimi öne alabilir ya da geciktirebilir. Yalnızca öznel ya da yalnızca nesnel koşullar devrime yol açmaz. Toplumdaki ekonomik, toplumsal ve siyasi çarpıklıklar, yetmezlikler, ancak insanın yönlendirdiği koşullarla bütünleşecek olursa o toplumda devrim gerçekleşir. Büyük devrimler genellikle üç aşamalı olarak gerçekleşir. Bunlar: Düşünsel hazırlık aşaması, eylem aşaması, yeni bir toplumsal düzen kurmak amacıyla önemli yeniliklerin yapıldığı kurumlaşma aşamasıdır.

Çağdaşlaşma bilinçli olarak yeniliğe yönelmektir. Atatürkçülük çağdaşlaştırıcı bir ideoloji olarak yeniliğe açık olmuş, yeniliğe sürekli olarak yönelmeyi ilke edinmiştir. Bu ilke devrimcilik ilkesidir.

Atatürkçülük ideolojisi devrimcilik ilkesi ile çağdaş uygarlık ilkesine ulaşma çabasında hem geçerliliğini, yararlılığını sürdüren devrimci uygulamalara sahip çıkmasını, onların korunmasını, geliştirilmesini; hem de yeni gereksinimler karşısında yeni devrimci uygulama ve çözümlere gidilmesini öngörmektedir.

Devrimcilik kalıplaşmayı, durağanlığı, köhneleşmeyi, işlevini kaybetmeyi, çağın, toplumun gerisinde kalmayı önlemek, dinamik bir devrim anlayışını sağlamak ve sürdürmek için konmuştur.

Atatürk ülkenin geri kalmışlığının bütün sorumluluğunu yayılmacı dış güçlere değil, ülkeyi iyi yönetemeyen Osmanlı yönetimine de yüklemiştir. Türk ulusunun Batı'daki gelişmelerin dışında kalmasına ve yeterince çalışmamasına da bağlamıştır. Yalnız çağdaşlaşmanın sağlanması için değil, çağdaş olmanın, çağdaş yaşamının sürekliliğinin sağlanması içinde toplumun siyasal sisteminin ve siyasal kültürün değişime bağlı ve açık olması gerekir. Bu durumu da Atatürk'ün devrim eylemi ve Devrimcilik ilkesi sağlamıştır.

Atatürkçülükte devrimcilik ilkesinin önemle üzerinde durulması gereken diğer bir başka özelliği de devrimcilik, baskı ve yıldırma sistemini benimsemesidir. Atatürkçülükte barışçı ve demokratik bir devrimcilik anlayış ve inancı vardır. Devrimcilik ilkesi, Türkiye'nin devrim atılımlarını gerçekleştirecek ülkenin gelişmesine engel olan eski kurumların ve düşünce sisteminin yerine yeni kurumların yeni kurum ve düşünce sisteminin getirildiği; Türkiye'nin ilerlemesini bilinçli ve kararlılıkla sürdüreceği anlamını taşımaktadır.

Atatürk Devriminin amacı yalnızca Türkiye'yi yalnız çağdaş, demokratik bir toplum konumuna getirmek değildir. Aynı zaman da sürekli olarak bu yönde gelişmesini sağlamaktır. Atatürkçülük durağan bir ideoloji değildir. Devrimcilik ilkesi, Türkiye'nin bağımsızlığı, çağdaşlaşması, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü ve açık toplum temellerinden uzaklaşmadan zamanla gelişebilmesi için Atatürkçülüğe gereken esnekliği sağlamaktır. Devrimcilik Atatürkçülüğü Türk Devrimi'ni, ilkelerini doğma olmaktan kurtaran, onu yaşayan, çağın, çağların, geleceğin yeni oluşumları, gelişmeleri, değişimleri karşısında sürekli kılan ilkedir.

Toplum yaşayan bir varlıktır; değişmek, gelişmek zorundadır. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleşen Türk İnkılabı, aynı zamanda hem toplumun ümmet esasından millet esasına geçişini gerçekleştirmiş, kişisel egemenliğe son vererek, millet egemenliğini ilan etmiş, dine bağlı (teokratik) devlet yapısının yerine, laik devlet yapısını geçirmiş; hem de modernleşme ile gelenekçilik arasında bocalamakta olan toplumu, bu ikilikten kurtararak, Türkiye'nin yüzünü geri dönülmez şekilde çağdaş Batı uygarlığına döndürmüştür. Asıl amaç, çağdaşlaşmaktır.

Çünkü çağdaşlaşmanın iki boyutu vardır: Birincisi: uygarlık, ikincisi Batıdır. Birinci boyut geneldir. Her millet bunu hedeflemelidir. Bunu Atatürk şöyle dile getiriyordu; **“Ülkeler çeşitlidir, fakat uygarlık birdir. Ve bir milletin ilerlemesi için de bu biricik uygarlığa**

katılması gereklidir.” İkinci boyut ise(Batı), özel boyuttur. İleride bu yön değişebilir.

Gelecek yıllarda dünyanın başka bir yerinde, daha ileri düzeyde bir uygarlık oluşabilir. O durumda coğrafi bir terim olan Batı'nın hiçbir anlamı kalmaz. Atatürk ilkelerinden cumhuriyetçilik, milliyetçilik, laiklik; Osmanlı saltanat ve halifeliğine ve örgütlerine bir tepki olarak doğmuştur. Devrimcilik ise, gericiliğe kapıları kapamak, yönetim örgütlerinin kalıplaşmasını engellemek ve Türk ulusunu durgun felsefeye düşürmekten kurtarmak için konulmuştur. Dolayısıyla Türk toplumunu ileriye götürücü bir işlevi vardır. Çünkü Atatürk'e göre; **“Toplum durmaz. Biz bugün bu durumdayız, ama bu durumda kalamayız. Onun için her sorunda “Devrimci” olacağız.”** Bu nedenle de uygarlık dünyasındaki yerimizi korumak ve ona uyum sağlamak için Devrimin temellerini her gün derinleştirmek ve kuvvetlendirmek gerekmektedir.

Devrimciliğin temel felsefesi, yapılmış bulunan devrimlerin korunması ve yaşatılmasıdır. Korumanın yanında, ilerleyen ve gelişen dünya karşısında hiçbir zaman yenilenmeyi aksatmamaktır. Korumada en önemli dayanak, Atatürk ilkeleridir. Millet dinamik ideali ise, yaşamayı ve yaşatılmayı sağlayacaktır. Devrimleri yaşama ve yaşatmada esas, akli ve bilimi temel alarak devrimleri yaygınlaştırmaktır. Bu devrimleri halka, millete mal etmektir. Onları inançla savunmaktır. Donmalarına, dondurulmalarına ve yozlaştırılmalarına şiddetle karşı koymaktır. Ancak bu sayede Türk toplumu uygarlık yolunda ve ulusal bilincinin içinde, daima dinamik halde bulunabilir. Kökleşmeyi sağlayabilir. Devrimin felsefesi korunmadıkça, devrimler ne korunabilir ne yaşatılabilir. Ne de daha yüksek düzeylere ulaşmak imkanına kavuşabilir. Atatürk devrimlerin savunulmasını gerekliliğini de: **“Devrimin hedefini kavramış olanlar, daima onu muhafazaya muktedir olacaklardır.”** ifadesiyle vurgulamıştır.

Atatürk ile Türkiye Cumhuriyeti özdeşleşmiş, Türk Devrimi Atatürk'ün şahsında gelişmiş ve varlığını geliştirme kararındadır. Günümüzde birçok yeni kavramlar ve anlayışlar, sosyolojik, ideolojik veya yaşam biçimleri gelişmesine rağmen Türk ulusunun yapısını çağdaş medeniyet seviyesine çıkarabilecek Kemalizm veya Atatürkçülük haricinde üst bir yapının oluşmadığı açıktır. Atatürkçülüğün veya Kemalizm'in Türk toplumunun gelişmesi, Avrupa Birliği ölçüleri veya diğer entelektüel yenileşme düşüncelerine engel olduğu gibi siyasal ve Batılı düşünce kurumlarının ürettiği fikirler tamamen yanlış veya art niyetin ürünleri olduğu açıktır.

Türkiye'nin ve toplumunun Orta Çağ anlayışından çıkartılarak, modern ve çağdaş ölçülerde, bölgenin demokrasi ve yaşam biçimi gelişmiş bir toplumu olmasını sağlayan, yenileşme modellerini ilkeleri ile destekleyen, siyasal, düşünsel bütün oluşumların az veya çok olarak faydalandığı, birçok toplumun bir çağdaşlaşma modeli olarak algıladığı Atatürkçülük, Türkiye'nin gelişmesinde çağdaşlaşmasında bir engel değil, tersine itici bir güçtür.

Buna en güzel cevabı Atatürk ve devrimleri konusunda Batı dünyasında önemli bir otorite olan Bernard Lewis vermiştir:

“Kemal Atatürk çabuk ve kesin hareket, anî ve çok kez sert karar adamıydı. Sert ve Parlak bir asker, her şeye muazzam bir irade ve tükenmez bir hayatiyet sahibiydi. Çağdaşları tarafından çok kez diktatör olarak tanınmıştır. Ve bir anlamda şüphesiz öyleydi. Fakat bunu söylerken, onun idaresinin, Avrupa ve Ortadoğu’da dün ve bugün aynı deyimini kullandığı diğer adamlarinkinden pek farklı olduğunu hatırlamak gereklidir. Şahsi ve mesleki eğilimleriyle bir otokrat, mizaç itibari ile mütehakkim ve emredici olan o, daha az veya daha azametli insanların davranışlarıyla şaşırtıcı bir zıtlık halinde, yine de nezaket ve kanuniliğe, insanî ve siyasi standartlara saygı gösterirdi. Onun diktatörlüğü, rahatsız edici omuz üzerinden gözetlenme, kapı zili korkusu, toplama kampının karanlık tehdidi bulunmayan bir diktatörlüktü. Kuvvet ve baskı, devrimci değişiklikler dönemi sırasında Cumhuriyeti yerleştirmek ve korumak için şüphesiz kullanıldı fakat daha sonra kullanılmadı; 1926 idamlarından sonra, hayat ve kişi hürriyeti için pek az tehlike vardı. Rejime karşı siyasal faaliyet yasaklanmıştı ve gazeteler sıkı denetim altındaydı. Fakat bunun dışında, konuşmalar ve hatta kitaplar ve dergiler nispeten serbestti. Rejimin alt tabakalar tarafından eleştirisi kendi haline bırakılmıştı; idareci elit arasındaki eleştiriler, daha önceki Osmanlı uygulamasına uygun olarak, uzak yerlere valilik ve elçilikle cezalandırılmıştı. Şiddet nadirdi ve genellikle şiddete başvuran muhalefete karşılık olarak kullanılmıştı.

Daha sonra Ortadoğu’da diğer Müslüman ülkelerde askeri rejimlerin ortaya çıkması, bazı gözlemcileri Atatürk’te ve onun Devriminde, bu sonraki hareketlerin ilk örneğini görmeye yöneltmiştir. Fakat bunlar arasında pek az benzerlik vardır. Atatürk, hükümet darbesiyle iktidarı ele geçiren küçük subay değil, fakat derin bir milli buhran anında adeta isteksiz adımlarla, tedricen kontrolü ele alan bir general, bir paşa idi.

O ve arkadaşları, yeni fikirlerle dolu olmakla beraber, statü ve tabiat itibariyle, yüzyıllarca askerlik ve imparatorluk tecrübesine sahip eski Osmanlı idareci elitinin adamları idiler. İmparatorluğun yıkılmasından ve hanedanın sürülmesinden sonra bile, ne halka dalkavukluk etmeye ne de onu boyun eğmeğe zorlamaya ihtiyaç duymaksızın, güven ve otoritesine sahiptiler. Böylece, Avrupa diktatörlerinde ve onların başka yerlerdeki taklitlerinde rastlanan müthiş demagoji cihazına başvurulmaksızın, bir çeşit pederşahî rehberlikle devrimlerini tamamlamaya muktedir oldular.

Atatürk önce ulusuna önderlik etmek üzere – Avrupa’nın Hasta adamını yatağından kaldırıp ona yeni bir canlılık zerk eden parlak ve ilham verici bir lider olarak – yükseldi. İlk büyük başarıları bir ordu, bir millet ve parçalanmış imparatorluğun yıkıntılarından bir millet kurarak ve milli topraklardan istilacıları sürerek-kahramanca üsluptaydı.

Yine de Atatürk’ün gerçek büyüklüğü, bizatihi büyük olmalarına rağmen bu başarılarda yatmaz. Onun gerçek büyüklüğü daha çok, bu kadarını yeter olduğu, fakat yine de tek başına yeter olmadığını, askeri ödevin tamamlandığını ve pek farklı başka bir ödevin kaldığını kavramasında yatar. 1923’te onun zaferi sırasında, bir askeri komutanı daha çok şan ve şeref aramaya veya bir milliyetçi lideri yeni ihtiraslar uyandırmaya teşvik edebilecek pek çok fırsatlar vardı. O bunların hepsini reddetti ve kahramanlar arasında istisna olarak görülen bir gerçekçilik, kendini tutma ve ılımlılıkla, bu çeşit sarhoşça maceralara karşı halkını uyardı. Bundan sonraki ödev yurt içinde idi; çünkü askerî, malî ve siyasî bütün istilacılar gittiği zaman, zaten geri olan ve şimdi uzun savaş ve iç savaş yıllarıyla daha da zayıflamış bulunan ülkenin yeniden kuruluş sorunu duruyordu. Osmanlı askeri ve muzaffer kahramanı olan Kemal Atatürk’ün bunu görebilmesi ve bunun kendisinden istediği büyük hayal gücü ve cesareti gösterebilmesi onun en yüksek meziyetidir. Teknik hünerin bir kafir özelliği ve askeri meziyetlerin genellikle benimsenen tek standart olduğu, çalışma ve ticareti küçük gören bir toplumda, Gazi Paşa sivil bir cumhurbaşkanı oldu ve üniformasını bir kenara bırakarak, halkına silindir şapka ve gece elbisesi ile göründü. Sosyal sembolizmin üstadı Kemal Atatürk, kendisinin bu yeni imajı ile halkına şunu açıkladı ki, şimdi kutsal savaşçı yiğitlik çağı geçmiştir; çetin, zahmetli, fakat acil olan ülkeyi kalkındırma ve halkının hayat düzeyini yükseltme ödevi için gerekli endüstri, hüner ve tasarruf gibi sağlam burjuva meziyetlerine sıra gelmiştir.

Siyasal fikirlerinde Kemal Atatürk Genç Türklerin – özellikle onların milliyetçi, pozitivist ve Batıcı kanadın – bir varisi idi. Hayatının iki hakim inancı Türk ulusuna ve ilerlemeye olan inancı idi; her ikisinin de geleceği, onun için Batının modern uygarlığından başka bir şey demek olmayan uygarlıkta yatıyordu. Milliyetçiliği sıhhatli ve makul idi; diğer ulusların haklarını kibirle çiğneme, ulusal geçmişin sorumluluğunu sinirlilikle reddetme gibi şeyler yoktu. Türkler, kendi içlerinde bazı unsurların ve kuvvetlerin yanlış yola sapmış, büyük bir ulus idi; uygar uluslar topluluğunda yerini bulmak üzere tekrar ilerleme yoluna konmaları gerekiyordu. 1924’te “Türkler” diyordu, bütün medeni milletlerin dostlarıdır. Memleketler çeşitlidir, ama medeniyet birdir ve bir

Pek çok reformcudan farklı olarak, Kemal Atatürk salt bir modernleşme görüşünün değersiz olduğunu ve Türkiye zamanımızda tutunacaksa, toplumun ve kültürün bütün yapısında temelden değişikliklerin zorunlu olduğunu iyi biliyordu. Onun bazı siyasi davranışlarının başarısı ve makullüğü konusunda fikir ayrılığı vardır. Bir yanda, reformların uygulanmasının kentlerle, kentli sınıflarda sınırlı kaldığı ve köylü kitlesine pek az değişiklik getirdiği şeklinde yakınanlar varsa, öte yandan reformlar fazla şiddetli ve anî olduğunu ve ulusun dinî ve kültürel geleneklerinden kopmaya sebep olduğunu ve bunun etkilerinin genç kuşaklar üzerinde zararlı olduğunu düşünen birçok kimseler vardır.

Bu konular üzerinde nasıl bir görüşe sahip olunursa olunsun, şu kadarı tartışma götürmez: Tarihlerinin en karanlık anında Kemalist Devrim, Türk halkına yeni bir hayat ve umut getirdi, onların enerjilerini ve kendilerine güvenlerini iade etti ve onları sadece bağımsızlık yolunda değil, daha nadir ve daha değerli bir şey olan hürriyet yoluna sağlamca yerleştirdi.

Hangi kanadı ve anlayışı temsil ederse etsinler ülkenin gelişmesinde Atatürkçülüğün bir yaşam biçimi olduğu algılanıp, gereğince uygulanmadığı müddetçe Türkiye’nin birçok hamlesi, tarihe düşülen olumsuz notlarda olduğu gibi istenilen sonucu veremeyecektir. Şüphesiz dünya tarihini okuyan ve gerçek anlamıyla olgulara varanlar göreceklerdir ki tarihin hiçbir döneminde İdealleri ve hedefleri olmayan bireyler, kurumlar, toplumlar ve siyasi otoriteler başarılı olamamışlardır. Ancak geçici başarılarla silik bir iz bırakmışlardır. İdealleri olan bireyler ve toplumlar sayısız sorunlar yaşasa da mutlaka zirveye ulaşmışlar ve bu zirveleri sürekli hale getirmişlerdir.

Atatürk’ün devrim anlayışı, bu açıdan bazı gelişmekte olan devrim hareketlerinde olduğu gibi gelenekler desteklenerek yeni bir model yaratmak değil, tersine tamamen köktenci bir değişim modelidir. Atatürk’ün devrim modeli bütün devrim modellerinde görüldüğü gibi belli bir amaca yönelmiştir. Modelin birinci amacı çağdaşlaşmak, ikinci amacı da kalkınmak, böylece “*çağdaş uygarlık*” düzeyine çıkmaktır. Gerçekte çağdaşlaşmak kalkınmayı içeren bir kavramdır. Cumhuriyetin hedefleri ve Atatürkçülüğün hedefleri bu iki ana amaca yönelik olarak devrimleri gerçekleştirecektir. Bunun, bütün topluma ve sisteme mal edilmesi bu açıdan önem kazanmış, Atatürk uygulamalarında hep bunu sağlamaya çalışmıştır. Toplumun ve siyasi, sosyal ve idari yapının benimsemediği ve kavrayamadığı toplumsal hareketlerin başarı şansının az olduğu tarihsel bir gerçektir.

Türk Devrim Hareketleri de birçok alanda aynı veya farklı zamanlarda gerçekleşmiş, ama genel olarak birbirine paralel ve ortak amaçlara yönelik olarak uygulanmış, devrimlerin gerçekleştirilmesi “*ulusal iradeyi*” temsil eden T.B.M.M. ’nin onayı ve desteğiyle olmuştur. Bu da Türk Devrimini yasal ve kamuya ait olmasını sağlamıştır. Özellikle Atatürk Dönemi olarak ta kabul edilen Cumhuriyet Döneminde yapılan devrimler; siyasi, hukuk, eğitim ve kültür, sosyal, ekonomi, sanayi ve sağlık alanlarında olmak üzere birçok alanda etkin olarak gerçekleşmiştir.

DEVİRİME FELSEFEYLE BAKMAK

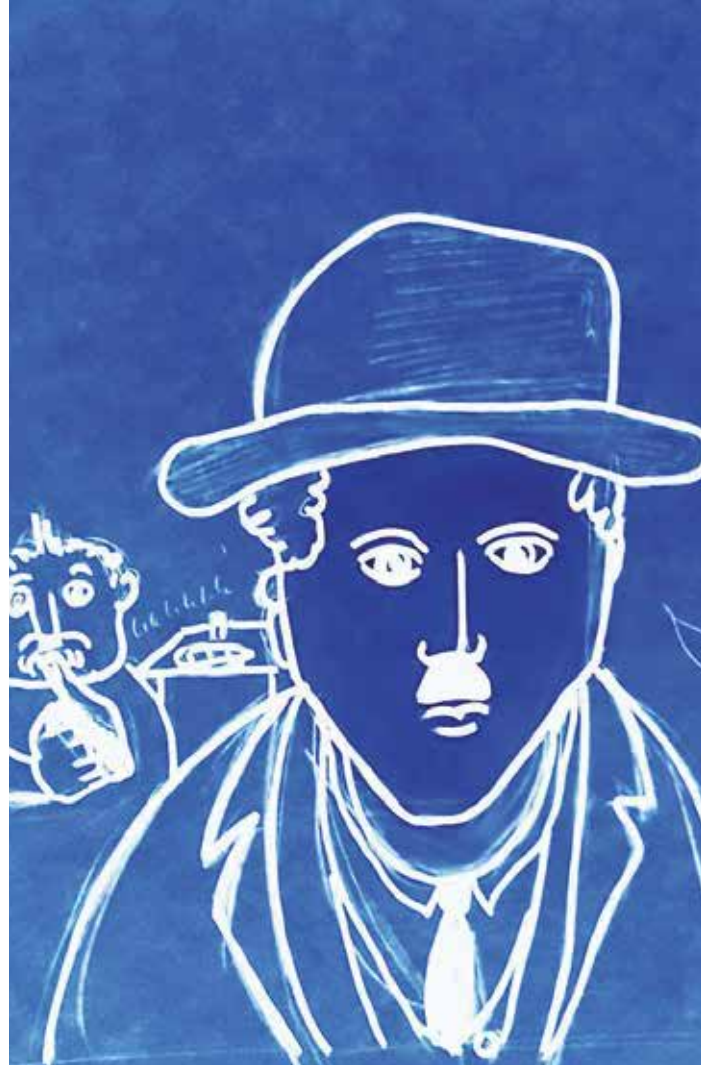
Furkan KAYABAŞI

Atatürk'ün toplumsal alanda yaptıklarına bir bütün olarak felsefeyle baktığımızda Atatürk Devrimi'nde neler görülebilir? **“Devrimine felsefeyle bakmak”** demek; bu devrimle, çeşitli alanlarda yapılan değişiklikleri hukuk alanındaki, devlet örgütlenmesindeki, kurumlardaki ve diğer değişiklikleri belirleyen ana ilkelerin yalnızca içeriğini açığa çıkarmaya çalışmak değil; dolayısıyla, getirilen bu ilkelere ve çeşitli düzeylerde yapılan düzenleme değişiklikleriyle amaçlananın, özünde ne olduğunu açığa çıkarmaya çalışmaktır. Atatürk'ün yaptıklarının çoğu zaman bu boyutlarında arka planıyla birlikte ele alınmadığının bir göstergesi, onun yaptıklarının bütünü **“devrim”** diye adlandırılmakta gösterilen çekingenliktir. Bu çekingenliğin nedenlerinde biri ise, açık bir devrim kavramı eksiliğindedir. Ancak Atatürk'ün yaptığı değişikliklere bir bütün olarak ve açık bir devrim kavramıyla bakıldığında, ona devrim dememek, bir olguyu teşhis edememek olarak görünüyor. Atatürk'ün yaptıkları neden bir devrimdir ve en önemlisi nasıl bir devrimdir?

Devrimden bir ülkede tarihin oluşmasını, özellikle toplumsal değişmeyi kendi haline bırakmayıp onun akışını bile bile ve isteyerek değiştirmek amacıyla, o anda belirleyici olan fikirlerin yerine, bu akışa başka fikirleri birdenbire sokma girişimini anlarsak; Atatürk'ün yaptığına ancak **“Devrim”** adı verilebilir. Ne var ki devrim sözcüğü kimilerinin kafasında olumlu, kimilerinininkinde olumsuz bir renk taşır. Oysa devrim renksiz bir sözcüktür; çünkü bu sözcük yalnızca tarihsel akışa birdenbire yeni ya da farklı fikirler sokma girişimine işaret ediyor, ama tarihsel akışa birdenbire sokulmak istenen fikirlerin niteliği o ülkedeki insanların insan onuruna daha yakışır bir şekilde yaşamlarını sağladığı veya engellediği konusunda, dolayısıyla değeri konusunda herhangi bir özelliğe işaret etmiyor.

Bu fikirlerin niteliği, dolayısıyla bu fikirlerin değerinin bilgisi ortaya konmadıkça, bir devrim değerlendirilemez. Bunun ortaya konması ise tarihsel akışa birdenbire sokulmak istenen fikirlerin ve yapılan kurumsal değişikliklerde belirleyici kılınan ilkelerin, o belirli tarihsel gerçeklik koşullarında elverişsiz ya da köstekleyici olup olmadıklarının gösterilmesi demektir. Demek ki bir devrimin sonucu yapılan düzenleme değişiklikleri, temel fikirlerde-ilkelerde değişiklik yapılmadan gerçekleştirilen düzenleme değişikliklerinden farklı türden değişikliklerdir. Devrimler ise tarihsel akışa sokmaya çalıştıkları fikirlerin niteliği ve değeri bakımından farklılık gösterir.

Ayrıca bir devrimden sonra, zaman içinde değişen koşullar nedeniyle yapılan düzenleme değişiklikleri, o devrimin getirdiği değer koruyucu fikirler hesaba katılmadan yapılıncı, bu düzenlemeler devrimin getirdiği fikirlere ters düşen uygulamalara ve belirleyici kıldığı tarihsel ilkelerin amaçları dışında kullanılmasına yol açabilir, açabiliyor da. Bütün bunlar hesaba katıldığında, Atatürk devrimini anlamak ve doğru değerlendirmek; yapılan düzenleme değişikliklerine, yalnızca Atatürk ilkelerin de kaynaklandığı, yani temellerindeki fikir dünyasıyla ilgisinden bakmayı ve temellerindeki bu fikirlerin, insan ve değerlilik anlayışının özelliğini bilmeyi gerektiriyor.

NEOLİBERALİZME MERHABA – 24 OCAK KARARLARI

Onur POLAT

Öncelikle bu satıların, bir yazı serisinin başlangıcı olduğunu belirtmek isterim. Hedeflediğim çalışma, 1980'den günümüze kadar uygulanan ekonomi politikalarını öğrenmek ve aktarmak amacını gütmektedir. Dolayısıyla bu yazı, 24 Ocak 1980 kararlarının hazırlanış aşamasını ve uygulamada hedeflenen ve ulaşılan sonuçları kapsamaktadır. Kuşkusuz bu kararları incelemeyi önce birkaç kavramı açıklığa kavuşturmak gerekir.

Neoliberalizm (Yeni Serbestçilik) Nedir?

Neoliberalizm, hazırlıkları 1970'te başlayan 1980'lerde yani tam da bizim 24 Ocak kararlarının alındığı dönemlerde yürürlüğe girmiş olan "*küresel ekonomi politikasının*" mantığında yatan ideolojidir. İsmi Avrupa'da sömürgeler çağında, 1830-1914 yılları arasında en güçlü sömürge ülkesi olan İngiltere öncülüğünde yürütülen politikadan alır.

Neoliberalizmin uygulama alanı kişi başına düşen gelir itibarıyla "*orta*" ve "*yüksek*" gelirli ülkeler olarak bilinen iki ülke grubunu kapsamaktadır. Bu ülkeler aynı zamanda G-20 ülkeleri olarak tanımlanırlar dersek herhalde daha açıklayıcı olacaktır.

Neoliberalizm, esas itibarıyla ABD ve İngiltere dışında bütün ülkelerin kabul etmek zorunda kaldığı bir sistemdir. Bunu birazdan okuyacağımız 24 Ocak Kararları ile Türkiye örneğinden açıklamış olacağız.

24 Ocak Kararları Öncesine Genel Bakış

İkinci Dünya Savaşı yıllarında yaşanan yüksek enflasyon ve mal kıtlıkları, ihracat ve ithalatta yüksek oranda vergi uygulanmasına karşın TL'nin aşırı değerlenmesine yol açmıştır. Türkiye'nin ekonomi politikaları üzerinde yavaş yavaş hakim olmaya başlayan uluslararası kuruluşların etkisiyle bu dönem TL'nin devalüasyonu (resmi para biriminin döviz karşısında değer kaybettirilmesi) sonuçlandı. Bu gelişme ile 1947 yılında 1 dolar 127 kuruştan 280 kuruşa yükselmiş oldu. 1950 yılında gelen Demokrat Parti iktidarıyla ABD ile kurulan yakın ilişkiler ve Marshall yardımları, diğer Avrupa ülkelerinin Türkiye'ye sağladığı yardımların etkisi ile süreç devam etti. 1950'li yılların başlarında bu yardımlar ile başarılı olan ekonomik süreç, 1950'li yılların ortalarına gelindiğinde ihracatın duraksaması, artan bütçe açıkları, hızlanan enflasyon gibi sebeplerle derin bir istikrarsızlığa yol açtı. Hükümet, Ağustos 1948'de IMF desteğinde sıkı para ve maliye politikaları ile devalüasyona dayalı bir istikrar programı uygulamak zorunda kaldı.

Bu IMF desteği, aynı zamanda Türkiye ekonomisi politikalarına IMF'nin sonraki yıllarda da yapacağı uzun müdahale sürecinin ilk aşamasıydı. Geline süreci açıklamak adına: 1947'de 280 kuruşa yükseltelen dolar, 1958 yılına geldiğinde 9 TL olmuştu.

1960 ihtilali ile plansız ve gelişigüzel ilerleyen iktisat politikalarına karşı Devlet Planlama Teşkilatı kuruldu ve 1963 yılında Birinci Beş Yıllık Plan (1963-1967) uygulanmaya başladı. "*Karma ekonomi*" başlığı altında devleti ekonomi politikalarında merkezi bir konuma yerleştiren bu anlayış, uluslararası kuruluşlar tarafından da desteklendi. Sanayi atılımlarına güçlenmeye başlayan özel sektör ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) ile birlikte katkıda bulundu.1960'lı yılların sonlarına doğru işsizlik ve enflasyon(%5) oranları düşük düzeydeydi. Bunun önemli bir sebebi de 60'lı yıllarda Avrupa ülkelerine gönderdiğimiz işçi göçü ve göçmen işçilerin gönderdikleri dövizlerin dış ödemeler dengesinde dolayısıyla da planların finansmanında çok önemli katkıları olmasıydı.

1970 yılına gelindiğinde yükselmeye başlayan enflasyon(%11,8) ve aşırı değerlenen TL, artan dış ödemeler dengesi sorunları gibi birbiri ardına gelen gelişmeler 1970'te IMF ile yapılan antlaşma kapsamında çok yüksek oranlı bir devalüasyon (%66) yapmak zorunda kaldık. İzleyen yıllarda artan ihracat ve giren döviz miktarındaki artışın yarattığı iyimser hava ile Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri de yüklenildi; fakat bu iyimser havayı takip eden 31 Mart Muhtırasıyla birlikte bu iyimser hava, gerçekten "*hava*" oldu desek yanlış söylemiş olmayız.

Durgunluk dönemine giren Avrupa, Türkiye'den gelen işçi göçlerini sonlandırmaya başladı. İhracat, 1974'te düştü. 1973-1974 döneminde dünyada petrol fiyatlarının 4 katına çıkması, ülkemizin de ithalat kalemlerinin önemli miktarının petrol ürünlerinin oluşturması dış ödemeler dengesi güçlüğünü ve enflasyon baskısını yaratmış oldu. Enflasyonun 1975'te (%19), 1979'da (%62)'lere ulaşmış olması durumu ortaya koymaktadır.

Türkiye, 1978-1979 yıllarını uluslararası finans kuruluşlarından gelecek iyi haberleri ve akabinde yardım edecek olan özel yabancı bankalardan finansman sağlamak beklentisiyle geçirdi. Sona gelindiğinde artık "*taze paranın*" da yeterli olmaması nedeniyle yeni yatırım yapılması bir yana mevcut üretim sürdürülemez oldu ve mal kıtlıkları, karaborsa

aldı başını gitti. “Türkiye’nin bu dönemde dış kredi alamamasının temel sebeplerinden birisi de ambargo sürecinin yarattığı siyasal ortamdır. Bu dönemde Türkiye’nin Kıbrıs’a yaptığı müdahale Batı dünyasında Türkiye’nin aleyhine bir tepkinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. IMF’nin Türk ekonomisine yapmak istediği müdahale konusundaki ısrarı, Kıbrıs meselesinde Türkiye’den beklediği adımla birleşince Türkiye’nin dış kredi almasının koşulları ortaya çıkmaya başlamıştır” (Boratav, Korkut, Türkiye İktisat Tarihi . Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.2011, s. 142).

24 Ocak Kararları

Uluslararası kuruluşların sözünü dinleyecek olan azınlık hükümeti, Turgut Özal’ın başbakanlığı döneminde açıklanan 24 Ocak 1980 tarihli kapsamlı önlemler paketi ile Türkiye neoliberal dönüşümün ilk işaretini verdi. Burada şunu belirtmek gerekir; “liberal” anlamda ilk girişim İzmir İktisat Kongresi’dir; fakat İzmir İktisat Kongresi “kuruluşu”, 24 Ocak kararları ise “dönüşümü” ifade etmektedir . (Dr. İhsan Ömer Atagenç, İzmir İktisat Kongresi ve 24 Ocak Kararları Sonrası Türkiye’nin Liberal Tecrübesinin Karşılaştırmalı Analizi, Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu Özel Sayısı s.71) 24 Ocak Kararları’nın ekonomik krizin, bütün ülkeyi etkisi altına alan toplumsal şiddetin ve siyasal iktidarsızlığın gölgesinde alınmış kararlar olduğunu söyleyebiliriz.

24 Ocak Kararlarının Amaçları

24 Ocak Kararları’nın ana hatları aşağıdaki gibi özetlenebilir :

- İthal ikamesi yerine ihracata dayalı sanayileşme modelinin benimsenmesi,
- Faizlerin, fiyatların ve döviz kurunun serbest bırakılması,
- Fiyat kontrollerinin kaldırılması ve fiyatların arz ve talebe göre piyasada belirlenmesinin sağlanması,
- Kamu kesimince üretilen temel mallara uygulanan sübvansiyonların kaldırılması,
- KİT’lerin reforma tabii tutulması ve özelleştirilmesi,
- Bir yandan kamu harcamalarının kısılması, diğer yandan kapsamlı bir vergi reformuyla bütçe denkliliğinin sağlanması,
- Yabancı sermayenin teşvik edilmesi.

(R. Karluk, Turgut Özal’ın Ekonomi Politikaları Kapsamında Krizlere Kar Uygulamaya Koyduğu Ekonomi Politikalar, Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi – I, 15-16 Nisan, Malatya. 2010)

Madde madde yapılan özetten anlaşılacağı üzere 24 Ocak 1980 kararları, Türk ekonomisinde önemli bir dönüşümü gözler önüne sermektedir. Genel olarak alınan kararlar devlet müdahalesini en aza indirmeyi ve piyasa hakimiyetini kurmayı amaçlar niteliktedir.

24 Ocak Sonrası Gelişmeler

Uygulanan teşvikler sayesinde ihracatta artış sağlanmışsa da ihracat ürünlerinin göreceli fiyatlarının azalmış olması maliyetleri artırmış ve “hayali ihracat” kavramı ortaya çıkmıştır.

Sermaye hareketleri nedeniyle maliye politikası etkisini kaybetmeye başlamış ve bağımsız yatırım politikalarının etkisiz hale gelmesine sebep olmuştur. Kısa vadeli spekülasyon hareketleri sonucunda ülke mali krize sürüklenmiş ve bir sonraki yazıda göreceğimiz 1994 krizine sebep olmuştur.

ANILARLA ATATÜRK

Yıl 1932... Atatürk, İstanbul'a gelmiş; yakın arkadaşları ile Dolmabahçe'de sohbet ediyorlardı. Güzel bir yaz akşamında Mustafa Kemal'in aklına birden Meyhaneci Yorgo geldi ve arkadaşlarına bir öneride bulundu: ***"Hadi, var mısınız, bu akşam Yorgo'ya gidelim..."***

Arkadaşları da sevindiler:

"Aman Paşam, iyi olur..."

"Ama sakın haber maber vermeyin, ansızın basalım, şaşırısın Yorgo!"

Ama polis telefonları çoktan çalışmış, Yorgo'nun aralığı güven altına alınmıştı. Ancak Yorgo'ya gerçekten de haber verilmedi. Biraz sonra yola çıkıldı. Otomobiller, motosikletler, klakson sesleri arasında Tavuk Pazarı'nın küçük aralığına girildiği zaman yer yerinden oynadı. Yorgo kapıya koştu, Mustafa Kemal Paşa ile karşılaşınca sevinci sonsuz olmuştu. Atatürk ve arkadaşları içeri girince adım atacak yer kalmamıştı. Üstelik kapının önünü de halk yığınları kapatmıştı.

Atatürk, Tefvik Rüştü Aras, Nuri Conker, Salih Bozok, Asaf İlbay'la bir masaya oturdu; diğer arkadaşlarına da kapıya yakın bir yerde masa hazırlanmıştı. Atatürk çok neşeliydi. Öğrenciyken Harbiye günlerinde ihtilal yapmak suçu ile Harbiye Komutanı'nın karşısına nasıl çıkarıldığını, nasıl sıkı bir soruşturmaya tutulduğunu anlatıyor, bir yandan da Yorgo'nun kendi elleriyle hazırlayıp taşıdığı menülerin bazılarında birer parça tadıyordu. Bir ara orada bulunan müşteriler, Mustafa Kemal Paşa'ya sevgi gösterisi yapmaya başlayınca Atatürk, onlara teşekkür ederek şöyle dedi:

"Benim Mustafa Kemal Paşa olduğumu lütfen unutun... Çünkü birkaç zaman için ben de unuttum. Aranızda sizlerden biri olarak bulunmak istiyorum..."

Bu isteği saygıyla karşılanıp gerçekten gösteriler kesildi. Bir saati aşkın geçen zaman içinde yenilip içildi, tatlı sohbetlerle vakit geçmişti. Atatürk ayağa kalktı. Kapıya doğru yürürken Yorgo'ya okul günlerindeki gibi seslendi:

"Yaz hesaba Yorgo... Aybaşında öderim!"

Kır saçlı Yorgo, bu seslenişe hiç şaşırmadı, duraksamadan karşılığını verdi:

"Güle güle Mustafa Kemal!"

Bu karşılıktan çok hoşlanan Atatürk, kapıdan çıkıp otomobiline binerken duygularını şöyle dile getirdi:

"Yurttaş olmak başka bir güzellik yahu!"

Bu olay, insan yanlarıyla Atatürk'ü ortaya koymaktadır.

Mütercimler, Erol, Fikrimizin Rehberi, Alfa Yayınları, 10. Basım, İstanbul, 2016, s. 1051-1052.

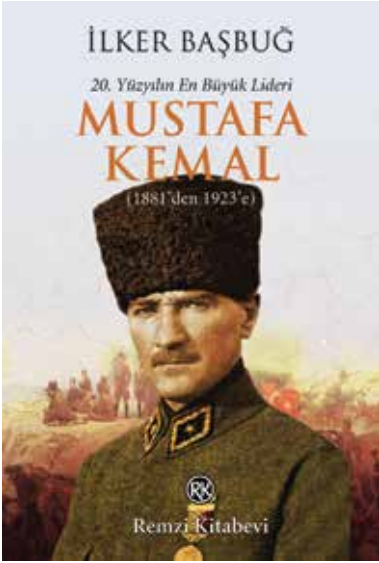

İLKER BAŞBUĞ

Org. İlker Başbuğ, 26'ncı Genelkurmay Başkanı olarak 30 Ağustos 2008 ile 27 Ağustos 2010 tarihleri arasında Türk Silahlı Kuvvetlerinin Komutanlığını yapmıştır. 1993-1995 yıllarında güneydoğuda yaptığı görev nedeniyle TSK Üstün Cesaret ve Feragat Madalyası almış olan Başbuğ, ayrıca TSK Üstün Hizmet Madalyası, TSK Şeref Madalyası sahibidir. 2002 yılında Orgeneralliğe terfi eden Başbuğ, 2002-2003 yıllarında Kara Kuvvetleri Komutanlığı Kurmay Başkanlığı, 2003-2005 yılları arasında Genelkurmay İkinci Başkanlığı, 2005-2006 yıllarında Birinci Ordu Komutanlığı görevlerini müteakip 2006 yılı atamaları ile Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanmıştır. Org. Başbuğ, 30 Ağustos 2008 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı görevine getirilmiş ve 30 Ağustos 2010 tarihinde emekli olmuştur. Org. Başbuğ'un emekliliğinden sonra yazmış olduğu dokuz kitabı bulunmaktadır.

Emekliliğinden sonra Ergenekon ve Balyoz kumpasları kapsamında "terör örgütü kurmak ve yönetmek" ile suçlanan İlker Başbuğ, elbette bu iftiralara yanlışlığı ve gülünçlüğü kanıtlandığında serbest bırakılmıştır. Suçlamalar sırasında dahi bilinçli Türk yurttaşları, bu iddiaları ciddiye almamıştır. Şimdilerde pek çok yerden konuşması için davet edilen Başbuğ, 30 Kasım 2017 tarihinde Uludağ ADT olarak bizim davetimizi kabul ederek Mete Cengiz Kültür Salonu'nda konuşumuz olma nezaketini göstermiştir.

20. YÜZYILIN EN BÜYÜK LİDERİ MUSTAFA KEMAL

İlker Başbuğ bu yapıtında, Genelkurmay Başkanlığı'nı yürüttüğü ordunun başkomutanı olan Mustafa Kemal Atatürk'ün yaşamını kaleme almıştır. 2 ciltten oluşan bu yapıtın 2. kitabı ise "20. Yüzyılın En Büyük Lideri Atatürk"tür. İlkinde cumhuriyet öncesi, ikincisinde cumhuriyet dönemini anlatan bu kitaplar, Atatürk'ün kişilik ve önderlik özellikleriyle ilgili önemli ipuçları vermektedir. Kendisi de başarılı bir komutan ve aydın bir insan olan İlker Başbuğ, bu konuya büyük bir özenle eğilmiştir.

NASIL BİR TÜRKİYE

26. Genel Kurmay Başkanı İlker Başbuğ'un kaleminden, Türkiye gerçeklerinin dünü, bugünü ve yarını okuyoruz. İlker Başbuğ bu, kitapla tabulara meydan okuyor. Başbuğ, anlattıklarıyla tarihi sadece okuyanlardan değil, yaşayanlardan olduğunu bir kez daha okuyucularına kanıtıyor. Yaşadıklarını korkusuzca anlattığı bu kitapta onun hayatının kırılma anlarını, yaşadığı süreçleri ve bunların perde arkasını bütün şeffaflığıyla ve samimi anlatımıyla bizlerle paylaşıyor. Bir komutanın kaleminden çıkan bu kitap, Türkiye ve Atatürk gerçeklerinin üzerine yazılmış bir manifesto niteliğinde.

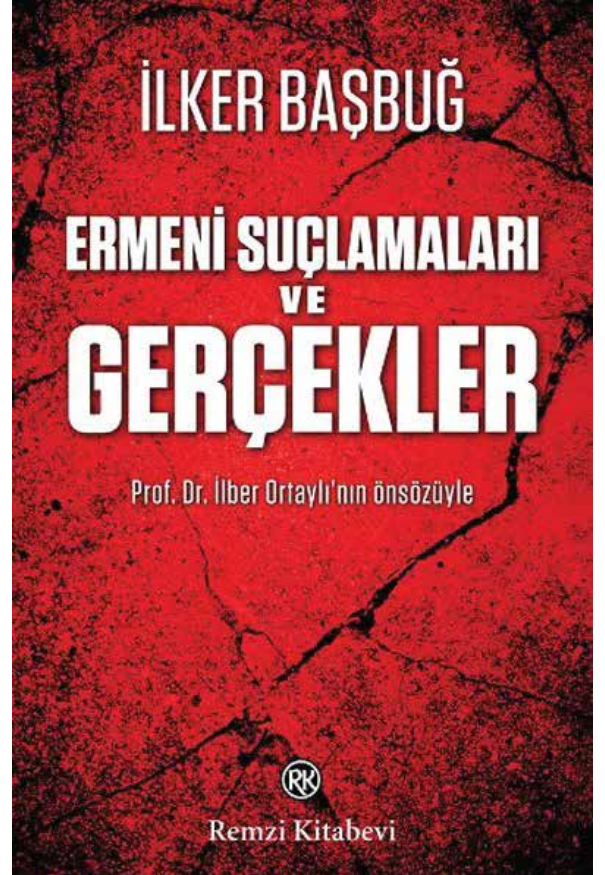

SORUNLARLA YÜZLEŞMEK

Yanıtın bir parçası olmayanın sorunun bir parçası olduğu vurgusuyla başlayan kitap, duyarlılığı dile getirme ve arayışlar çerçevesinde şekillenirken; eğitim-öğretim, özgürlük, refah, terör ile mücadele, Türkiye'nin siyasi gündemleri gibi çok nedenli konularda etiği, ahlakı ve insan haklarını aydın ilkeler ışığında cevaplamayı vizyon edinmiş. İçeriğindeki tutanak kayıtları, panel derlemeleri, duruşma konuşmalarının analizleri ile okuyana tatmin edici bir şahitlik hissini veren kitap dünü, bugünü ve yarını analiz etmek isteyen kişiler için fırsat niteliğinde.

ERMENİ SUÇLAMALARI VE GERÇEKLER

İlker Başbuğ, bu kitabında neredeyse yüz yıldır uluslararası gündemimizi meşgul eden bir sorun olan Ermeni Soykırımı iddialarını ele alarak olaylara bir üst gözlemci gözüyle yaklaşıyor. Öncelikle olayların tarihsel arkaplanını okuyucuya yansıtan Başbuğ, bunun ardından Ermeni Soykırımı'nı kabul eden yazarların savlarına yer vererek bunların neden yanlış olduğu konusunda açıklamalarda bulunuyor. Son olarak genel bir değerlendirmede bulunarak "Tehcir neden uygulandı?" ve "Nasıl uygulandı?" sorularına yanıt arayarak olayları nesnel biçimde gözler önüne sarıyor. MGK genel sekreteri başyardımcılığı görevi sırasında arşivler içerisinde bizzat çalışan İlker Başbuğ'un kitabı, konuyla ilgilenenler için temel kaynaklardan biri.

**Fidan Bizimle Büyür
Çiçek Bizimle Açar
Bizimle Sürer Hayat
Ulus Bizimle Yaşar
Ve Bizimle Yüksелеcek
Atatürk Türkiyesi
Biz Atatürk Gençleriyiz
Sesimiz onun sesi**

Atatürk Gençliği

#KampüsündeAtatürkçülerVar